

Nr 166

Kungl. Maj:ts skrivelse till riksdagen med överlämnande av redogörelse från Nordiska rådets svenska delegation; given Stockholm den 27 april 1962.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementets ärenden för denna dag, lämna riksdagen redogörelse för Nordiska rådets tionde session i Helsingfors den 17—23 mars 1962.

GUSTAF ADOLF

Sven af Geijerstam

Utdrag ur protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet i Stockholm den 27 april 1962.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför t. f. chefen för utrikesdepartementet, statsrådet af Geijerstam följande.

Nordiska rådets tionde session ägde rum i Helsingfors den 17—23 mars 1962. Vid denna session antog rådet 33 rekommendationer, riktade till regeringarna i Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge.

Nordiska rådets svenska delegation har överlämnat en till Konungen ställd skrivelse, jämte bilaga, dagtecknad den 25 april 1962, med redogörelse för rådets tionde session. Denna redogörelse torde såsom bilaga få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende.

Jag får hemställa, att Kungl. Maj:t måtte delgiva riksdagen den sålunda avgivna redogörelsen.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att skrivelse, av den lydelse bilaga 1 till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Hans Olwæus

Till KONUNGEN

Härmed får Nordiska rådets svenska delegation överlämna bifogade redogörelse för rådets tionde session i Helsingfors den 17—23 mars 1962 jämte en bilaga.

Stockholm den 25 april 1962

Underdånigst

För Nordiska rådets svenska delegation

BERTIL OHLIN

*Gustaf Petré*n

Redogörelse
från Nordiska rådets svenska delegation rörande rådets tionde session
i Helsingfors den 17—23 mars 1962

I. Organisation m. m.

Den svenska delegationen bestod vid sessionen av följande *regeringsrepresentanter*:

statsminister Tage Erlander,
statsrådet Ulla Lindström,
statsrådet och chefen för handelsdepartementet Gunnar Lange,
statsrådet och chefen för justitiedepartementet Herman Kling,
statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet Gösta Skoglund,
statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet Ragnar Edenman,
statsrådet och chefen för inrikesdepartementet Rune Johansson,
statsrådet Sven af Geijerstam,
statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet Erik Holmqvist

och följande *valda medlemmar*:

redaktör Birger Andersson,
bibliotekarie Ebon Andersson,
lantbrukare, jur. kand. Leif Cassel,
ombudsman Sigrid Ekendahl,
lantbrukare Lars Eliasson i Sundborn,
chefredaktör Anselm Gillström,
metallarbetare Hans Gustafsson i Stockholm,
advokat Ingrid Gärde Widemar (19—23 mars 1962 såsom ersättare för herr Helén),
docent Gunnar Helén (17—18 mars 1962),
chefredaktör Allan Hernelius (22 mars 1962 såsom ersättare för herr Ohlin och 23 mars 1962 såsom ersättare för herr Sandler),
redaktör Birger Lundström,
förste kontorist Sven Mellqvist,
professor Bertil Ohlin (17—21 mars 1962),
professor emeritus Hugo Osvald (17—21 och 23 mars 1962),
f. d. landshövding Rickard Sandler (17—22 mars 1962),
journalist Ingrid Segerstedt Wiberg (22 mars 1962 såsom ersättare för herr Osvald och 23 mars 1962 såsom ersättare för herr Ohlin),
förste vice talman Axel Strand,
lantbrukare Sven Sundin,
talman Fridolf Thapper.

Delegationen biträdades av sin sekreterare hovrättsrådet Gustaf Petrén, sakkunniga och övrig personal.

Till rådets president vid sessionen valdes generaldirektör Karl-August Fagerholm, Finland, och till vice presidenter förutvarande statsminister Erik Eriksen, Danmark, direktör Gísli Jónsson, Island, lagtingspresident Nils Hønsvald, Norge, och professor Bertil Ohlin, Sverige.

Vid sessionen tillsattes fem utskott: juridiska utskottet (13 medlemmar), kulturutskottet (13 medlemmar), socialpolitiska utskottet (13 medlemmar), trafikutskottet (13 medlemmar) och ekonomiska utskottet (17 medlemmar).

De svenska valda medlemmarna fördelades på utskotten på följande sätt:

<i>Juridiska utskottet:</i>	herrar Helén, Mellqvist, Sandler,
<i>Kulturutskottet:</i>	herrar Gillström, Osvald, Thapper,
<i>Socialpolitiska utskottet:</i>	herr Birger Andersson, fru Ekendahl, herr Sundin,
<i>Trafikutskottet:</i>	herrar Cassel, Gustafsson i Stockholm (vice förman), Lundström,
<i>Ekonomiska utskottet:</i>	fröken Ebon Andersson, herrar Eliasson i Sundborn, Ohlin, Strand (förman).

Regeringsrepresentanterna erhöilo en generell inbjudan att deltaga i utskottssammanträdena under sessionen. Av de svenska regeringsrepresentanterna deltog i juridiska utskottet statsråden Kling, Skoglund och Holmqvist, i kulturutskottet statsrådet Edenman, i socialpolitiska utskottet statsråden Johansson och af Geijerstam, i trafikutskottet statsråden Kling, Skoglund och Johansson samt i ekonomiska utskottet statsråden Lindström, Lange och Holmqvist.

II. *Behandlade saker*

De saker (enligt terminologin i rådets arbetsordning benämnas ärendena saker), som rådet hade att behandla vid denna session, uppdelades på saklistan i fyra olika grupper, avseende en av medlemmar väckta förslag — såväl till tidigare session väckta men uppskjutna som till tionde sessionen väckta — (s. k. A-saker), en regeringsförslag (s. k. B-saker), en berättelser (s. k. C-saker) och en meddelanden från regeringarna jämlikt 11 § stad-

gan för Nordiska rådet rörande åtgärder i anledning av de av rådet tidigare beslutade rekommendationerna (s. k. D-saker). Från föregående session kvarstodo 13 uppskjutna A-saker. Till tionde sessionen hade väckts 22 nya medlemsförslag. Regeringsförslagen voro fyra till antalet. Sammanlagt nio berättelser överlämnades av regeringarna till rådet, däribland sådana avgivna av Nordiska kulturkommissionen, Nordiska socialpolitiska kommittén, Nordiska samfärdselkommittén och Nordiska ministerkommittén för ekonomiskt samarbete. Regeringarnas meddelanden rörande åtgärder i anledning av tidigare rekommendationer hade givit upphov till 86 D-saker.

Enligt 22 § arbetsordningen för rådet hade presidiet utarbetat en rapport rörande sin verksamhet under tiden efter rådets närmast föregående session. Rapporten utgjorde underlag för en allmän debatt i rådet vid sessionens början, den s. k. generaldebatten; beträffande denna hänvisas till avdelning III nedan. Efter debattens slut lades rapporten till handlingarna. Vidare hade rådets ekonomiska, juridiska och socialpolitiska niomannakommittéer avgivit rapporter rörande sitt arbete. Tillika förelåg en rapport från redaktionskommittén för Nordisk Kontakt. Också dessa fyra rapporter lades till handlingarna, den sistnämnda dock först efter utskottsbehandling.

Två A-saker och 26 D-saker beslöt rådet företaga till avgörande utan utskottsbehandling. Den ena av de två nämnda A-sakerna, som avsåg av presidiet föreslagna ändringar i Nordiska rådets arbetsordning, biföll rådet, medan den andra uppskötts till nästa ordinarie session. D-sakerna lades till handlingarna, varvid rådet beträffande fyra saker förklarade sig anse spörsmålerna för rådets del slutbehandlade (se härom närmare nedan under F), medan för övrigas vidkommande rådet förklarade sig vänta nya meddelanden till nästa ordinarie session. I samband därmed uppsköt rådet två tilläggsförslag till nästa ordinarie session.

Vid sessionen antogos 33 rekommendationer till regeringarna; en förteckning över dessa har fogats till denna redogörelse (se Bilaga). Endast beträffande två rekommendationer avgåvos nejroster. Vad angår ytterligare 11 rekommendationer förekom att i omröstningen deltagande avstodo från att rösta. Övriga rekommendationer antogos enhälligt. Av tidigare rekommendationer avskrevos i allt 23 helt och en såsom delvis slutbehandlade för rådets del.

Behandlingen av sammanlagt 15 förslag uppskötts till nästa ordinarie session.

A. Saker behandlade av juridiska utskottet

1. Norden och rättsligt europeiskt samarbete

Till sessionen hade uppskjutits ett vid sjätte sessionen år 1958 av bl. a. numera landshövdingen Olov Rylander väckt medlemsförslag om gemensamt rådgivande domstolsorgan, vari hemställes om en undersökning av möjligheterna att inrätta ett rådgivande domstolsorgan med uppgift att medverka vid tolkningen i rättstillämpningen av gemensam nordisk lag-

stiftning. På förslag av juridiska utskottet uppsköt rådet vid sjätte sessionen sakens behandling till senare session för närmare utredning; frågan har sedan dess icke blivit föremål för realbehandling i rådet. Enligt rådets juridiska niomannakommitté, som till sessionen avgivit utlåtande i saken, måste tanken på upprättandet av ett egentligt domstolsorgan, även ett sådant med enbart rådgivande funktion, betraktas som för närvarande oegonomförbar. För att utröna, om behov i stället föreläge av att inrätta ett sakkunnigorgan, som skulle konsulteras av domstolarna rörande spörsmål om tolkning av gemensam nordisk lagstiftning, hade niomannakommittén föranstaltat om omfattande undersökningar rörande hittillsvarande rättspraxis vid tolkningen av gemensam nordisk lagstiftning (se Nordisk Udredningsserie 1961: 6). Då rättspraxis visat sig vara i stort sett likartad, kunde det enligt juridiska niomannakommitténs mening icke heller sägas föreligga något behov av ett dylikt sakkunnigorgan. Juridiska utskottet anslöt sig till denna mening. På utskottets förslag beslöt rådet också att ej företaga sig något i anledning av medlemsförslaget.

I avslutning till medlemsförslaget om ett rådgivande domstolsorgan hade till sessionen väckts ett ändringsförslag, vari hemställes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att gemensamt överväga huru den nordiska rättsgemenskapen bäst skall kunna bevaras och utvecklas inom ramen för Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEG). I juridiska utskottet meddelade de där tillstådesvarande justitieministrarna, att de i hög grad hade sin uppmärksamhet riktad på detta spörsmål och att de övervägde att tillsätta en studiegrupp för att närmare undersöka vilka åtgärder som kunde vidtagas i saken. På förslag av juridiska utskottet antog rådet enhälligt en rekommendation (nr 1), vari hemställes till regeringarna att överväga på vilket sätt den nordiska rättsgemenskapen bäst kan bevaras och utvecklas, såvida ett eller flera av de nordiska länderna ansluta sig till EEG.

Även i annat sammanhang hade rådet vid denna session anledning syssla med en domstolsangelägenhet. Till sessionen hade nämligen uppskjutits ett vid åttonde sessionen år 1960 av bl. a. herr Rylander väckt medlemsförslag, i vilket hemställes att rådet måtte rekommendera Norges och Sveriges regeringar att erkänna Europeiska domstolens för de mänskliga rättigheterna jurisdiktion. Både vid åttonde sessionen och vid den nionde beslöt rådet att uppskjuta den vidare behandlingen av förslaget till nästa ordinarie session. I sitt utlåtande över medlemsförslaget till denna session föreslog rådets juridiska niomannakommitté, att medlemsförslaget skulle bifallas. Enligt dess uppfattning borde Norge och Sverige, sedan nu tre år förflutit efter det att domstolen upprättats, erkänna dennas behörighet. Mot detta förslag hade herr Ahlkvist reserverat sig i niomannakommittén och förordat fortsatt uppskov.

Vid juridiska utskottets behandling av saken uttalade den norske och den svenske justitieministern att enligt deras mening frågan om norskt resp. svenskt erkännande av domstolen borde anstå i avvaktan på ytterli-

gare erfarenheter av domstolens verksamhet. Under sådana omständigheter fann utskottet att rådet icke nu borde taga ställning till förslaget utan föreslog rådet att uppskjuta den vidare behandlingen av detta till nästa ordinarie session. Häremot reserverade sig fru Gärde Widemar, som hemställde att rådet — i enlighet med niomannakommitténs förslag — borde rekommendera regeringarna i Norge och Sverige att avgiva förklaring om erkännande av Europarådsdomstolen enligt artikel 46 i Europarådets konvention angående de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Rådet beslöt bifalla utskottets uppskovsförslag med 30 röster mot 7, som avgåvos för att rådet skulle upptaga saken till avgörande. För uppskov röstade samtliga i omröstningen deltagande svenska rådsmedlemmar utom fru Gärde Widemar, som röstade för omedelbart avgörande, och fröken Andersson och herrar Lundström och Ohlin, vilka avstodo från att rösta.

2. Gemensamma institutioner

Rådets juridiska niomannakommitté hade förberett behandlingen av regeringarnas meddelanden i anledning av rekommendation nr 7/1958 angående riktlinjer för administrationen av gemensamma institutioner. Det betänkande, som avgivits rörande denna fråga (se Nordisk Udredningsserie 1960: 2), hade kommittén i ett utlåtande av den 10 oktober 1961 funnit bristfälligt och förordade ny utredning av bl. a. frågorna om personalens ställning och om kostnadernas fördelning. Till sessionen hade i saken väckts ett tilläggsförslag, vari hemställes, att rådet måtte taga niomannakommitténs i dess nyss nämnda utlåtande framförda synpunkter under övervägande och i samband därmed uttryckligen uttala att de hos gemensamma nordiska institutioner anställda icke borde komma i åtnjutande av särskilda skatteförmåner. Juridiska utskottet biträdde tilläggsförslaget och på dess förslag antog rådet enhälligt en rekommendation (nr 31) till regeringarna, vari hemställes, att dessa i samarbete med rådet skola låta företaga vissa kompletterande undersökningar rörande administrationen av gemensamma nordiska institutioner och att de skola söka utforma skatte- lagstiftningen så, att de vid dessa institutioner anställda ej erhålla särskilda skatteförmåner.

3. Skadeståndsrätt

Ett av bl. a. herr Rylander till åttonde sessionen år 1960 i Reykjavik väckt förslag om lagstiftning rörande det allmännas skadeståndsskyldighet hade uppskjutits till sessionen. I förslaget hemställes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att genomföra en lagstiftning om det allmännas skadeståndsansvar för felaktiga åtgärder i enlighet med vissa av förslagsstäl-larna angivna grundsatser. Stat och kommun borde i högre grad än enligt de i ämnet föreliggande kommittéförslagen ansvara för skada föranledd av

uppenbart felaktiga beslut, oavsett om s. k. culpa kunde visas ligga tjänsteman till last. I sitt utlåtande till sessionen rörande denna sak föreslog juridiska niomannakommittén, som ansåg att saken nu borde färdigbehandlas av rådet, att detta skulle rekommendera regeringarna att verka för att — så snart det läte sig göra — en i möjligaste mån likartad lagstiftning om det allmännas ansvar för skada i offentlig verksamhet antoges i de nordiska länderna. Kommittén hade därvid utgått från att samtliga länder hade för avsikt att bygga vidare på de nyssnämnda kommittéförslagen, vilka efter gemensamt utredningsarbete avgåvos åren 1958—1959 och som utgingo från att skadeståndsskyldighet för det allmänna i princip skulle inträda, då skada vållats av företrädare för det allmänna under tjänsteutövning.

Under arbetet i juridiska utskottet visade det sig emellertid att denna förutsättning icke längre vore för handen. Den svenske justitieministern upplyste nämligen i utskottet, att i Sverige en ny utredning tillkallats rörande den administrativa rättsskipningen, vars uppdrag berörde bl. a. frågan om det allmännas skadeståndsskyldighet i administrativa sammanhang. Mot den bakgrunden kunde svensk medverkan i nuvarande läge icke påräknas beträffande förevarande lagstiftningsspörsmål. Under sådana omständigheter föreslog utskottet rådet att icke företaga sig något i saken. Rådet beslöt i enlighet härmed.

4. Kommissionslagstiftningen

Till sessionen hade väckts ett medlemsförslag om revision av den gemensamma lagstiftningen om kommission, handelsagentur och handelsresande, i vilket hemställdes att Nordiska rådet skulle rekommendera regeringarna att gemensamt taga upp frågan om en revision av nämnda lagstiftning. Förslagsställarna underströko betydelsen av att den samnordiska lagstiftningen på detta område även i framtiden såvitt möjligt förbleve enhetlig. En revision av ländernas lagar i ämnet borde därför företagas i nordiskt samarbete. I samarbetet borde lämpligen även Finland och Island deltaga, vilka ännu icke hade någon lagstiftning på detta fält. I Finland tillsattes redan i november 1961 en kommitté med uppdrag att utarbeta en lag om kommission m. m. I anslutning härtill hade de nordiska justitieministrarna vid sitt möte i Oslo den 19 januari 1962 beslutat att låta representanter från övriga nordiska länder följa arbetet i den finländska kommittén med uppgift bl. a. att — med hänsyn till vad som framkomme under arbetet i denna — överväga eventuella ändringar i det egna landets kommissionslagstiftning.

Inom juridiska utskottet rådde enighet om att den i medlemsförslaget åsyftade revisionen av de gällande lagarna i Danmark, Norge och Sverige borde verkställas i nu angivna former. På förslag av utskottet antog rådet enhälligt en rekommendation (nr 32) till regeringarna om en revision av den ifrågavarande lagstiftningen.

5. Näringsrätt m. m.

De ekonomiskt betonade lagstiftningsfrågorna, som behandlades vid sessionen, visade sig äga nära samband med den aktuella situationen beträffande marknadsförhandlingarna. På grund av dessas ovissa läge var det vanskligt för rådet att taga positiv ställning till de vid sessionen föreliggande förslagen.

Ett vid nionde sessionen år 1961 framlagt tilläggförslag om nordisk etableringsfrihet för enskilda företagare hade uppskjutits till sessionen. Förslagsställaren önskade, att rådet skulle rekommendera regeringarna att envar för sitt lands vidkommande öppna möjlighet för enskilda personer att fritt etablera sig på samma villkor som landets egna medborgare inom handel och hantverk. Juridiska niomannakommittén hade ägnat frågan ingående uppmärksamhet och sammanbragt ett omfattande material. I första hand berörde saken avskaffandet av kraven på inhemskt medborgarskap och längre tids vistelse i landet som villkor för att enskilda personer skola få tillstånd att utöva näring inom handel och hantverk. Även andra faktiska hinder aktualiserades av förslaget, t. ex. krav om särskild utbildning eller examina och krav om ställande av säkerhet för skatt. Niomannakommittén hade i sitt utlåtande principiellt anslutit sig till tanken på en internordisk etableringsfrihet på ifrågavarande område, men med hänsyn till frågans nära samband med marknadsförhandlingarna fann sig kommittén icke i stånd att framlägga något förslag i saken till sessionen.

Juridiska utskottet delade uppfattningen att nordiska medborgares möjligheter att driva näring i annat nordiskt land böra underlättas i största möjliga utsträckning. I likhet med niomannakommittén ansåg emellertid utskottet det vara betänkligt, om rådet nu antog en rekommendation i ämnet med hänsyn till rådande oklarhet om i vilken utsträckning de nordiska länderna komme att ansluta sig till EEG. Rådet beslöt också på utskottets förslag att icke företaga sig något i anledning av tilläggförslaget.

Icke utan betydelse var att juridiska utskottet vid behandlingen av regeringarnas meddelanden om rekommendationen nr 12/1961 angående likartad lagstiftning om aktiebolag m. m. erhöll upplysning om att de sakkunniga, som enligt erhållna direktiv hittills övervägt möjligheterna att införa likartade regler på vissa begränsade områden av aktiebolagsrätten, nu gjort framställning om att deras uppdrag måtte utvidgas att avse hela aktiebolagslagstiftningen. I ett utlåtande i saken hade juridiska niomannakommittén erinrat om att enligt planerna inom EEG utredningsarbetet avseende en ny europeisk aktiebolagslagstiftning skulle slutföras redan 1962.

Den vid föregående session livligt diskuterade frågan om likställighet i fråga om förvärv av fast egendom stod även i år på juridiska utskottets dagordning i anledning av regeringarnas meddelanden om rekommendationen nr 3/1958 angående likställighet i fråga om förvärv av fast egendom

och erhållande av lån för bostadsändamål. Juridiska utskottet kunde konstatera att några större framsteg inom ramen för denna rekommendation icke gjorts sedan senaste sessionen. Utskottet uttalade emellertid som sitt önskemål, att den studiegrupp, som justitieministrarna hade för avsikt att tillsätta för att undersöka i vad mån den nordiska rättsgemenskapen påverkades vid ett eller flera länders anslutning till EEG, skulle låta sitt arbete omfatta även detta spörsmål.

6. *Straffrättsligt samarbete*

Svenska regeringen hade i ett av de fyra regeringsförslag, som väckts till sessionen, lagt fram spörsmålet om samarbete i fråga om verkställighet av straffdomar. I förslaget hemställdes om rådets yttrande beträffande principerna i de lagförslag om samarbete mellan de nordiska länderna rörande verkställighet av straffdomar, som utarbetats gemensamt av de nordiska ländernas regeringar under ett flerårigt omfattande förberedelsearbete. Utskottet, som uttalade sin anslutning till de principer, som kommo till uttryck i dessa lagförslag, tillstyrkte ett genomförande snarast möjligt av denna lagstiftning. Enligt utskottet vore här fråga om ett osedvanligt stort framsteg inom det nordiska lagstiftningssamarbetet. I själva verket gällde det här, konstaterade utskottet, en lagstiftning som vore enastående i hela världen. På juridiska utskottets förslag tillstyrkte rådet i en enhälligt antagen rekommendation (nr 25) till regeringarna genomförandet av en lagstiftning i överensstämmelse med de principer, som framlagts i regeringsförslaget.

Ett särskilt område inom straffrätten hade upptagits i ett till årets session väckt medlemsförslag om likartade bestämmelser i luftfartslagstiftningen rörande alkoholmissbruk. I medlemsförslaget erinrade förslagsställarna om att under senare år Danmark, Norge och Sverige genomfört luftfartslagar, som vore likartade med undantag för några områden. Ett sådant område gällde reglerna om straff för missbruk av alkohol i samband med luftfart. Förslagsställarna föreslogo, att rådet skulle rekommendera regeringarna att gemensamt söka genomföra likartade och fullt betryggande bestämmelser på området. Juridiska utskottet anslöt sig till medlemsförslaget och föreslog rådet antaga en rekommendation i enlighet med förslagsställarnas hemställan. Rådet antog också en sådan rekommendation (nr 8), därvid en medlem avstod från att rösta.

7. *Radioutsändning i strid med internationella radioreglementet*

Närmast straffrättslig karaktär hade också det medlemsförslag, som väckts till årets session och som rönste livlig uppmärksamhet, om åtgärder mot radioutsändning i strid mot internationella radioreglementet. I förslaget, som i realiteten syftade till att förhindra de s. k. piratradiosändarnas verksamhet, hemställdes om att Nordiska rådet skulle rekommendera regeringarna att gemensamt vidtaga åtgärder för att säkra upprätthållandet av

det av alla de nordiska länderna godkända internationella radioreglementet i vad anginge radioutsändningar i strid med detta reglemente, vilka vore avsedda för mottagning i något av de nordiska länderna. I ett av bl. a. fru Gärde Widemar och herr Osvald väckt ändringsförslag hemställdes, att rådet icke måtte företaga sig något i anledning av medlemsförslaget.

Juridiska utskottet fann att länderna vore skyldiga att medverka till upprätthållande av internationella radioreglementet, enligt vilket radioutsändningar från bl. a. fartyg utanför nationellt territorium äro förbjudna. Den omständigheten, att s. k. piratsändarverksamhet pågått i flera år i strid med internationella radioreglementet borde enligt utskottets uppfattning icke avhålla länderna från att snarast ingripa. Även om de existerande piratradiosändarnas verksamhet baserades på reklamsändningar och det därför kunde hävdas att grundvalen skulle avlägsnas för dem, om reklam tillätes i den statliga radion, var det enligt utskottets mening icke anledning att vid behandlingen av denna sak komma in på överväganden rörande införande av reklam i radio och television. Detta spörsmål hade för övrigt varit före i rådet redan vid 1959 års session, varvid rådet beslutat att icke företaga sig något i anledning av ett framlagt förslag om att låta gemensamt utreda frågan om reklam i radio och television. Utskottet underströk även att ensidiga åtgärder mot piratsändarna från ett av de nordiska ländernas sida icke skulle ha önskad effekt. På nu angivna grunder fann sig utskottet böra föreslå rådet antagandet av den i medlemsförslaget förordade rekommendationen till regeringarna.

Utskottets förslag var ej enhälligt. I en längre reservation hemställde fru Gärde Widemar, att rådet icke skulle företaga sig något i anledning av medlemsförslaget. Fru Gärde Widemar menade, att de långtgående ingrepp, som vore erforderliga för att förhindra piratradiosändningarna, icke skulle få stöd i det allmänna rättsmedvetandet, vilket icke uppfattat dessa radiostationers verksamhet såsom brottslig, än mindre den annonsering som skedde genom dem. Enligt reservantens uppfattning borde man i stället överväga att upphäva förbudet mot kommersiell radio och television.

Vid frågans behandling i rådet utspann sig en livlig debatt. Efter omröstning antog rådet en rekommendation (nr 10), vari regeringarna rekommenderades att gemensamt vidtaga åtgärder för att säkra upprätthållandet av internationella radioreglementet i vad avser radiosändningar i strid med detta, som äro avsedda för mottagning i något av de nordiska länderna. För rekommendationen röstade 48 medlemmar, medan 7 medlemmar röstade emot och 5 avstodo från att rösta. Mot rekommendationen röstade fruarna Gärde Widemar och Segerstedt Wiberg, medan fröken Andersson och herr Eliasson i Sundborn avstodo från att rösta. Övriga i omröstningen deltagande svenska medlemmar röstade för rekommendationen.

8. Skatterättsliga frågor

Till sessionen hade herr Lundström och fru Segerstedt Wiberg väckt ett medlemsförslag om skattefrihet för stiftelser och föreningar med ändamål att främja nordiskt samarbete. De hemställde, att rådet — i syfte att skapa enhetliga regler i Norden med hänsyn till beskattningen av stiftelser och föreningar med huvudändamål att främja nordiskt samarbete — skulle rekommendera svenska regeringen att verka för sådana ändringar i ifrågasvarande regler i den svenska skattelagstiftningen, att denna komme att överensstämma med vad som gällde i övriga nordiska länder. I sitt utlåtande i denna sak tillstyrkte rådets juridiska niomannakommitté den av förslagsställarna förordade rekommendationen, dock med den modifikation att ändamålsbestämmelsen borde utformas något mindre vidsträckt än som föreslagits. För att utesluta mera perifera samarbetsuppgifter borde enligt niomannakommittén endast stiftelser m. fl., som stödjade nordiskt samarbete i samverkan med statlig eller kommunal myndighet eller med godkännande av en statlig instans, kunna komma i fråga för skattefrihet.

Vid sakens behandling i juridiska utskottet upplyste den svenske justitieministern att svenska regeringen vore beredd att överväga åtgärder för att tillgodose syftet med medlemsförslaget. Under sådana omständigheter föreslog utskottet rådet att i avvaktan på svenska regeringens åtgärder uppskjuta den vidare behandlingen av medlemsförslaget till nästa ordinarie session. Detta blev också rådets beslut.

I anslutning till regeringarnas meddelanden om rekommendationen nr 11/1961 angående samordning av vissa avdragsregler vid inkomstbeskattning m. m. hade väckts ett tilläggsförslag om multilaterala dubbelbeskattningsavtal. Förslagsställaren hemställde, att rådet skulle rekommendera Finlands och Sveriges regeringar att, vid behandlingen av de med punkt 4 i rekommendation nr 11/1961 angående avdragsregler vid beskattningen av fysiska personer förbundna problemen, överväga möjligheterna att ingå multilaterala nordiska dubbelbeskattningsavtal såsom ett alternativ eller ett komplement till interna lagstiftningsåtgärder. Juridiska utskottet ansåg sig icke ha tillräckligt material för att kunna taga ställning till tilläggsförslaget utan förordade, att sakens behandling skulle uppskjutas till nästa ordinarie session. Rådet beslöt i enlighet med utskottets förslag.

9. Samefrågor

Regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 20/1956 angående samverkan på renskötselns område med tilläggsförslag nr 1 om ny renbeteskonvention mellan Norge och Sverige och tilläggsförslag nr 2 om gemensamt organ för renskötselfrågor och deras meddelanden om rekommendation nr 5/1959 angående förbättring av samernas levnadsförhållanden med tilläggsförslag om samarbete för lösning av samebefolkningens gemensamma problem behandlades av juridiska utskottet i ett sammanhang. I nyss nämnda tilläggsförslag nr 1, som väckts av herr Osvald, föreslogs rådet att re-

kommendera regeringarna i Norge och Sverige att i samråd med samernas organisationer ingå en ny renbeteskonvention. Hemställan i tilläggsförslag nr 2 går ut på en rekommendation till regeringarna i Finland, Norge och Sverige att inrätta ett nordiskt organ för renskötselfrågor. I det återstående tilläggsförslaget, också det väckt av herr Osvald, begäres en rekommendation till regeringarna i Finland, Norge och Sverige om upprättande av nödiga samarbetsorgan för lösning av samebefolkningens problem.

Juridiska utskottet fann att något egentligt nordiskt samarbete icke hade kommit till stånd på det officiella planet med avseende å samefrågorna i allmänhet, ej heller beträffande de mera speciella renskötselspörsmålen. Enligt utskottets mening sammanhängde förutsättningarna för samekulturens fortsatta bestånd och utveckling nära med renskötselnäringens vidare utbyggnad. Det tedde sig från dessa synpunkter naturligt för utskottet att behandla renskötsel- och samespörsmålen gemensamt. Utskottet ansåg det för sin del angeläget att ett permanent samarbetsorgan kom till stånd mellan regeringarna med behörighet att syssla med alla slag av same- och renskötselspörsmål. Det erfordrades med andra ord på det officiella planet en motsvarighet till Nordiska samrådet (samarbetsorganet mellan samernas egna sammanslutningar). Utskottet ansåg sig därför böra tillstyrka såväl tilläggsförslag nr 2 om gemensamt organ för renskötselfrågor som tilläggsförslaget om samarbete för lösning av samebefolkningens gemensamma problem.

Vad angår tilläggsförslaget nr 1 om ingående av en ny norsk-svensk renbeteskonvention — den nu gällande utlöper med innevarande års utgång — upplystes i utskottet från regeringshåll att man vore beredd att inom kort återupptaga förhandlingarna mellan länderna i fråga. Då det därtill meddelades i utskottet, att man å norsk sida vore beredd att under den tid förhandlingarna pågå temporärt förlänga den nu gällande konventionen, ansåg utskottet någon rådets rekommendation icke för närvarande vara erforderlig. Tilläggsförslaget kunde därför i avvaktan på förhandlingarnas vidare utveckling uppskjutas till en senare session.

I enlighet med utskottets förslag beslöt rådet bl. a. att uppskjuta tilläggsförslag nr 1 om en ny renbeteskonvention mellan Norge och Sverige till en senare session samt att i anledning av övriga båda tilläggsförslag antaga en rekommendation (nr 13) till regeringarna i Finland, Norge och Sverige med hemställan till dessa att snarast tillsätta ett nordiskt organ för behandling av gemensamma samespörsmål och renskötselfrågor. Tre danska medlemmar avstodo från att rösta om denna rekommendation.

10. Övriga saker

I anledning av meddelandena om rekommendationen nr 7/1953 angående nordiska medborgares rättsställning i annat nordiskt land hade väckts ett tilläggsförslag om samverkan i fråga om verkställighet av administrativ myndighets beslut, vari hemställes att Nordiska rådet måtte rekommendera regeringarna att på de områden, där praktiskt behov därför föreligger, un-

dersöka förutsättningarna för verkställande av beslut fattat av administrativ myndighet i annat nordiskt land. Rådets juridiska niomannakommitté hade tillstyrkt tilläggsförslaget.

Även juridiska utskottet fann rimligt att tillmötesgå förslagsställarnas önskemål om en undersökning av denna sak och erinrade om att det i utkastet till den nordiska samarbetsöverenskommelsen i artikel 7 funnes en bestämmelse om att parterna borde verka för genomförande av sådana bestämmelser, att beslut av domstol eller annan myndighet i annat nordiskt land kunde verkställas jämväl inom eget område. Utskottet föreslog därför rådet att antaga en rekommendation till regeringarna om att, på de områden där det funnes praktiska behov därav, undersöka förutsättningarna för verkställande av beslut av administrativ myndighet i annat nordiskt land. Rådet beslöt enhälligt antaga en rekommendation (nr 18) i enlighet med utskottets förslag. Därmed kunde också rekommendationen nr 7/1953 avskrivas såsom för rådets del slutbehandlad.

I anslutning till regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 5/1954 angående internordiska flyttningsbetyg hade väckts ett tilläggsförslag, i vilket hemställdes att rådet skulle rekommendera regeringarna att genomföra ett av tillkallade regeringsexpenter framlagt förslag om internordiska flyttningsbetyg. Den i anledning av rekommendationen år 1956 tillsatta nordiska expertgruppen hade nämligen under år 1961 avlämnat sitt betänkande (se Nordisk Udredningsserie 1961: 4). Där i föreslogs ingående av ett avtal mellan Danmark, Island, Norge och Sverige om internordiska flyttningsbetyg. Expertgruppen underströk önskvärdheten av att även Finland kunde ansluta sig till ett sådant avtal så snart som möjligt trots svårigheterna att samordna folkregistreringen i Finland med övriga länders folkregistrering. På förslag av juridiska utskottet beslöt rådet uppskjuta tilläggsförslaget till nästa ordinarie session.

Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 1/1958 angående samordnade fridlysnings- och jakttider för vissa djurarter framgick, att något samarbete i enlighet med rekommendationens syfte ännu icke kommit till stånd. Av den svenske jordbruksministern erhöll utskottet emellertid upplysning om att Sverige, som är koordinerande land för rekommendationen, nu tagit initiativ till samnordiska överläggningar, som torde komma att äga rum inom kort.

B. Saker behandlade av kulturutskottet

1. *Samarbete beträffande högre utbildning och forskning*

Den viktigaste och samtidigt även mest tidskrävande sak, som kulturutskottet hade att behandla under sessionen, var frågan om samarbetet i fråga om högre utbildning och forskning. Utgångspunkten var därvid den rapport, som utarbetats på uppdrag av de nordiska undervisningsminist-

rarna och som överlämnades i anslutning till regeringarnas meddelanden om rekommendationen nr 10/1961 angående samarbete i fråga om högre utbildning och forskning. I anslutning till denna sak hade väckts ej mindre än fem tilläggsförslag, nämligen två om upprättande av samarbetscentrum för jordbruket (nr 1 och 2), ett om nordiskt institut för konfliktforskning (nr 3), ett om inrättande av en gemensam institution för sinologi (nr 4) och ett om inrättande av en institution för forskning rörande massmedia (nr 5). I tilläggsförslagen nr 1 och 2, av vilka det första väckts av bl. a. herr Osvald, hemställs om utredning av frågan om upprättande av ett jordbrukskooperativt centrum. Tilläggsförslaget nr 3 framfördes av danska regeringen, som önskade få en rekommendation om en undersökning av möjligheterna att upprätta ett nordiskt institut för konfliktforskning. Av de återstående tilläggsförslagen, båda väckta av herr Helén och fru Segerstedt Wiberg tillsammans, gällde nr 4 att i en nordisk forskningsplan medtaga inrättande av en institution för sinologi och nr 5 att i en sådan plan medtaga inrättande av en institution för forskning rörande massmedia samt för högre utbildning på området.

Den vid rådets nionde session antagna rekommendationen nr 10/1961 om samarbete i fråga om högre utbildning och forskning innehåller en uppmaning till regeringarna att låta utarbeta dels en plan för utbyggnaden av samarbetet i fråga om högre undervisning och forskning i de nordiska länderna under de närmaste tre åren med förslag till prioritering av de olika samarbetsåtgärderna, dels ock förslag till inrättande av permanenta planläggningsorgan.

I ovan nämnda rapport, som utarbetats på grundval av översikter och material i de enskilda länderna, lämnas en summarisk översikt över det samarbete som kommit till stånd genom förmedling av Nordiska kulturkommissionens verksamhet (NKK). Det påpekas att kulturkommissionens verksamhet lett till ett samarbete av varaktigt värde. Vidare innehåller rapporten bl. a. en översikt över befolkningsutvecklingen och antalet studerande i de nordiska länderna år 1960 jämte beräknade siffror för antalet år 1970. Det insamlade översiktsmaterialet har analyserats i undervisningsministerierna i syfte att finna ämnen och ämnesområden, beträffande vilka frågan om gemensamma nordiska åtgärder har aktualitet.

Under sakens behandling i kulturutskottet påpekades att rådet icke — såsom rekommenderats — fått sig förelagt, vare sig en treårsplan med prioritering av möjliga samarbetsåtgärder eller förslag till ett planläggningsorgan. Vad angår rekommendationens andra led om det permanenta nordiska planläggningsorganet anförde undervisningsministrarna i kulturutskottet, att den arbetsform, som tillämpats vid utarbetandet av ovan nämnda rapport, visat sig vara ändamålsenlig, i vart fall i nuvarande skede. Enligt ministrarna rörde det sig här om samarbete av så central betydelse för dem, att de själva måste taga ansvaret för planernas utformning. Vidare underströks, att ett mycket omfattande kartläggningsarbete utförts och att regeringarna nu hade en god grundval på vilken det fort-

sätta arbetet med saken kunde bygga. Slutligen erinrade regeringsrepresentanterna om att undervisningsdepartementen och ministerierna hade ett nära samarbete med NKK, som vid behov kunde intensifieras.

Kulturutskottet fann att undersökningarna rörande ett utvidgat nordiskt samarbete om högre utbildning och forskning visserligen kommit väl i gång men att det måste föras vidare. Rådet väntade sig nya konkreta förslag från regeringarna vid nästa ordinarie session. I plenardebatten underströks frågans vikt ytterligare av ett flertal talare.

Bakgrunden till de två tilläggsförslagen om upprättande av ett samarbetscentrum för jordbrukskooperation erhålles i en promemoria utarbetad av Nordiska jordbruksforskarens förening, där det närmare syftet med ett dylikt samarbetscentrum utvecklas. Detta centrum skulle brukas av fackmän och av studerande, som sökte vidareutbildning på olika fackområden, och borde inrättas i anslutning till en lantbruksvetenskaplig miljö i Norden. Kulturutskottet föreslog rådet att antaga en rekommendation om närmare utredning av ett dylikt centrum.

Vid tilläggsförslaget om ett institut för konfliktforskning fanns fogad en promemoria, vari tanken bakom förslaget närmare utvecklas. Institutet, som skulle ägna sig åt studium av det internationella samfundet av stater, med tonvikten lagd på forskning rörande konflikter mellan staterna, tänktes upprättat i anslutning till ett bestående universitet. I promemorian framhålles, att det gällde en ny forskningsgren som vore av stort vetenskapligt värde och dessutom av betydelse för de nordiska ländernas regeringar. Inom kulturutskottet gävo flera medlemmar uttryck åt tveksamhet beträffande möjligheterna att lösa de i tilläggsförslaget skisserade forskningsuppgifterna. Utskottet fann emellertid, att saken förtjänade närmare undersökas, och föreslog rådet att antaga en rekommendation härom. Slutlig ståndpunkt borde enligt utskottets mening tagas först när denna utredning föreläge.

Under behandlingen av tilläggsförslaget om upprättande av ett gemensamt institut för sinologi underströk utskottet, att nordiska forskare tidigare gjort värdefulla insatser inom sinologin men att för närvarande undervisning och forskning i kinesiska språket och östasiatisk kultur vore på tillbakagång i Norden. Kinesiskan, som är ett av Förenta Nationernas fem officiella språk, kan väntas i framtiden komma att få ökad betydelse. Utskottet, som fann detta förslag stå i god överensstämmelse med principen om nordisk arbetsfördelning, tillstyrkte också på denna punkt antagandet av en rekommendation.

Vad angår tilläggsförslaget om upprättande av ett institut för forskning beträffande massmedia hänvisar kulturutskottet till de framställningar, som under senare tid gjorts för att få till stånd en nordisk utbildnings- och forskningsinstitution för ämnesgrupperna film, radio och television, bl. a. av olika studentorganisationer, konferensen Film och Författare samt Nordiska film- och televisionunionen. Då detta forsknings- och utbildningsspörsmål tagits upp i undervisningsministrarnas rapport och en utred-

ning genom fackliga experter är att vänta, föreslog utskottet, att rådet icke skulle företaga sig något i denna del.

I enlighet med utskottets förslag beslöt sålunda rådet, vilket avsåg att följa samarbetet inom högre utbildning och forskning genom nya regeringsmeddelanden till nästa session om rekommendationen nr 10/1961, att antaga tre rekommendationer, en (nr 14) i vilken regeringarna rekommenderas att företaga en närmare utredning av frågan om ett nordiskt jordbrukskooperativt centrum, en (nr 15) vari regeringarna rekommenderas att undersöka om det finns underlag för och behov av ett nordiskt institut för konfliktforskning, samt en (nr 16) vari regeringarna rekommenderas att tillse, att vid utarbetandet av en nordisk plan för fördelning av nya institutioner för utbildning och forskning det överväges att upprätta en institution för sinologi samt att utreda frågan om upprättandet av en dylik institution. Rekommendationen nr 14 antogs enhälligt, medan vid omröstningen om rekommendationen nr 15 fem medlemmar — däribland herr Gustafsson i Stockholm — och vid omröstningen om rekommendationen nr 16 två medlemmar avstodo från att rösta. Tillika beslöt rådet att icke företaga sig något i anledning av tilläggsförslaget om ett institut för forskning rörande massmedia.

Vad beträffar samarbetet i fråga om högre teknisk utbildning framgick vid behandlingen av meddelandena om rekommendation nr 21/1959 angående detta samarbete, att de nordiska undervisningsministrarna vid sitt möte i Helsingfors i mars 1961 tillstyrkt de konkreta förslag om samarbete mellan de tekniska högskolorna i Norden, som avsåges med denna rekommendation. Emellertid hade det fortsatta arbetet inom NKK:s expertutskott rörande saken blivit försenat. Utskottet betonade betydelsen av att utredningsarbetet verkligen slutfördes — såsom förutskickats — under första hälften av 1962.

I detta sammanhang är också att beakta ett till sessionen av bl. a. herr Gustafsson i Skellefteå väckt medlemsförslag rörande samverkan vid utbildning av stads- och regionplanerare. I förslaget hemställes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att söka få till stånd en nordisk lösning av frågan om utbildningen av stads- och regionplanerare och en närmare koordinering av nordisk forskning om stadsplanering. I medlemsförslaget uttalas, att utvecklingen har skapat behov av utbildning av ett betydligt ökat antal specialister på detta område. Kulturutskottet fann också ett nordiskt samarbete ligga väl till på detta område och föreslog rådet att antaga en rekommendation i enlighet med medlemsförslaget. Rådet beslöt enhälligt att antaga den föreslagna rekommendationen (nr 33).

Redan vid rådets sjätte session i Oslo 1958 antogs rekommendationen nr 31/1958 angående gemensam högre utbildning i trädgårdskonst. Denna rekommendation, som avsåg upprättandet av en nordisk högskola i träd-

gårdskonst i överensstämmelse med ett av NKK framlagt förslag, har ännu icke kunnat förverkligas. Detaljplaner för ett nordiskt institut för trädgårdskonst, under en försöksperiod av fem år förlagt till konstakademien i Köpenhamn, ha redan 1960 utarbetats av denna akademi i form av förslag till statuter, verksamhetsplan samt budgetförslag. Ehuru dessa handlingar av danska undervisningsministeriet förelagts vederbörande fackdepartement i de övriga nordiska länderna och trots att visst intresse för saken försports, ha några överläggningar ej kommit till stånd. Kulturutskottet underströk att regeringarna före nästa session borde ha fattat beslut i saken i den ena eller andra riktningen.

I fråga om det planerade institutet för arktisk medicin i Uleåborg gav kulturutskottet vid behandling av meddelandena om rekommendation nr 11/1960 angående forskning i arktisk medicin uttryck för sitt intresse för att konkreta resultat skulle nås på detta område.

2. Jordbruksforskning

Rådet har vid tidigare tillfällen ägnat jordbruksforskningen betydande intresse. Vid denna session hade kulturutskottet bl. a. till behandling regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 21/1957 angående förbättrat samarbete på jordbruksforskningens område. Därav kunde utläsas att i Danmark, Norge och Sverige ganska betydande medel ställts till förfogande för Nordiska jordbruksforskarens förening för nordisk kontaktverksamhet, i Danmark 35 000 danska kronor, i Norge 30 000 norska kronor och i Sverige 30 000 svenska kronor. Vidare framgick av meddelandena, att man från norsk sida kunde påräkna anslag från Norges lantbruksvitenskapelige forskningsråd till konkreta nordiska forskningsuppgifter och att i Sverige jordbrukets forskningsråd för andra året komme att tilldelas 100 000 svenska kronor för främjande av jordbruksforskning med nordiska aspekter. Utskottet ansåg därför nya meddelanden i saken från Danmark, Norge och Sverige ej behövliga.

Vid rådets nionde session i Köpenhamn år 1961 hade herr Osvald väckt ett tilläggsförslag om nordisk potatisförädlingsanstalt. I förslaget hemställdes, att rådet skulle rekommendera regeringarna att snarast undersöka möjligheterna för upprättande av en nordisk potatisförädlingsanstalt. Sedan saken uppskjutits till årets session, hade yttranden inhämtats över tilläggsförslaget från en rad sakkunniga instanser i de nordiska länderna. Åtta av dessa instanser kunde sägas vara övervägande negativa till förslaget, åtta funno saken förtjäna närmare utredas och två tillstyrkte förslaget. Med hänsyn till den i åtskilliga yttranden kritiska inställningen till förslaget ansåg sig utskottet icke böra förorda antagandet av en rekommendation i ämnet utan förutsatte, att de existerande samarbetsorganen på jordbruksforskningens område vidtog nödiga åtgärder för att få till stånd det önskade samarbetet på detta område. På förslag av utskottet beslöt rådet därför att icke företaga sig något i anledning av medlemsförslaget.

3. Nordiskt institut i Reykjavik

Upprätthållandet av Islands folkliga och kulturella förbindelser med övriga nordiska länder erbjuder på grund av de långa avstånden och de därmed förbundna dryga resekostnaderna en rad problem. Kontakterna med Island är en fråga, som Nordiska rådet i flera tidigare rekommendationer ägnat uppmärksamhet. Vid årets session förelåg ett av bl. a. herr Helén väckt medlemsförslag rörande ett ursprungligen inom föreningarna Norden utarbetat förslag att inrätta ett nordiskt institut i Reykjavik. Ett sådant institut skulle tjäna som samlingspunkt för kulturell upplysning om övriga nordiska länder i Island. Utredningsarbetet hade redan förts så långt att det till sessionen förelåg en preliminär rapport från ett expertutskott, som tillsatts av NKK för utredning av frågan. Kulturutskottet menade för sin del, att denna rapport tydligt utvisade att planen på ett nordiskt institut i Reykjavik förtjänade att förverkligas. Utskottet, som uttalade vissa synpunkter rörande institutets utformning, hoppades, att regeringarna så snart som möjligt skulle anvisa erforderliga medel.

På förslag av utskottet antog rådet enhälligt en rekommendation (nr 27) med hemställan till regeringarna att med utgångspunkt från förslagen av föreningarna Norden och NKK upprätta ett nordiskt institut i Reykjavik med uppgift att verka som ett centrum för upplysning i Island om övriga nordiska länder.

4. Nordisk folkakademi

Vid sin behandling av meddelanden om rekommendation nr 9/1961 angående nordisk folkakademi kunde kulturutskottet med tillfredsställelse konstatera, att en konkret plan nu förelåge för denna akademis tillskapande. Av meddelandena framgick nämligen, att undervisningsministrarna vid ett möte i Kungälv i juni 1961 beslutat, att en nordisk folkakademi skulle upprättas i denna stad under en försöksperiod av fem år i lokaler, som skulle byggas för den nordiska folkhögskolan i staden. Utgifterna för akademien skulle bestridas genom att de nordiska länderna på närmare angivna villkor täckte investeringskostnaderna för den del av nybygget, som förutsattes bli taget i anspråk av folkakademin. Då medel till folkakademin ännu icke beviljats i några länder, såg sig kulturutskottet föranlåtet att starkt understryka betydelsen av att anslag för ändamålet snarast ställdes till förfogande.

5. Stipendier, studieresor och kursverksamhet

I anledning av rådets rekommendation nr 10/1958 angående statsunderstöd till studieutbytesresor mellan nordiska skolor hade enligt rådet tillhandakomna meddelanden samtliga länder med undantag för Island ställt vissa medel till förfogande för sådana resor, i Danmark med 15 000 danska kronor, i Finland med 2 000 000 mark, i Norge med 7 000 norska kronor och i Sverige med ett icke bestämt belopp. Då rekommendationens syfte därmed finge anses i huvudsak uppnått, beslöt rådet att anse denna såsom för dess del slutbehandlad.

Av meddelandena om rekommendation nr 10/1960 angående årliga studieresor till Island för studerande i nordiska språk från övriga nordiska länder kunde utläsas, att i Danmark, Finland, Norge och Sverige begränsade medel funnes till förfogande för studenters studieresor också till Island. Vid sakens behandling i kulturutskottet upplystes vidare, att norska kirke- og undervisningsdepartementet uppdragit åt NKK:s sektion I att framlägga förslag till en praktisk ordning för studenternas Islands-resor på antingen nationell eller gemensam nordisk grundval. Frågan komme att behandlas inom sektionen i samband med andra förslag avseende en intensifiering av kursverksamheten vad angår nordiska språk. Under sådana omständigheter fann kulturutskottet ytterligare åtgärder från rådets sida icke behövliga. Rådet beslöt på utskottets förslag att anse frågan som slutbehandlad för rådets del.

För bibehållande av den nordiska språkgemenskapen erfordras en förbättrad lärarutbildning vad avser grannlänternas språk. I medvetande här om hade till sessionen väckts ett medlemsförslag om kurser för språklärare, på svensk sida biträtt av herrar Alemyr och Birger Andersson. Förslagsställarna önskade, att rådet skulle uppmana regeringarna att i tillräcklig omfattning arrangera språkkurser för lärare, hemmahörande i ett nordiskt land, vilka undervisa i något av grannlänternas språk. Av inkomna yttranden framgick, att en rad sakkunniga instanser i de olika länderna hade en positiv inställning till betydelsen av språkkurser för lärare. Kulturutskottet anslöt sig till denna uppfattning. Utskottet erinrade emellertid om att NKK icke är ett verkställande organ och att kommissionen därför icke bör åläggas att arrangera kurser av denna typ, något som antytts i medlemsförslaget. Däremot syntes det utskottet naturligt, om NKK finge sig anförtrott att företaga en närmare utredning syftande till att få till stånd en samlad plan för den ifrågavarande kursverksamheten.

I enlighet med utskottets förslag beslöt rådet enhälligt antaga en rekommendation (nr 28), vari regeringarna rekommenderas att i tillräcklig omfattning arrangera kurser i grannlänternas språk för lärare, som undervisa i dessa språk.

6. Nordiskt litteraturpris och nordiska kulturfonder

Med tillfredsställelse kunde kulturutskottet konstatera, att frågan om ett nordiskt litteraturpris lösts i överensstämmelse med hemställan i rådets rekommendation nr 1/1961. Sedan regeringarna fastställt statuter för priset, utnämnt en bedömningskommitté och anvisat medel, kunde det första priset utdelas vid en festlighet under sessionen. En av bedömningskommittén föreslagen ändring av statuterna tillstyrktes av kulturutskottet. På utskottets förslag beslöt rådet anse saken vara för dess del slutbehandlad.

Kulturutskottet förehade vidare regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 22/1959 angående beviljande av medel för gemensamma kul-

turella ändamål m. m. I sitt förslag i saken uttalade utskottet att det vore ändamålsenligt om samtliga länder kunde övergå till den systematiska uppställning av redogörelsen för nordiska kulturanslag, som på hemställan av rådet tillämpas i Danmark och Norge. Utskottet ansåg sig kunna konstatera att allmänna, icke bundna anslag för nordiska kulturella ändamål ännu icke anvisats i samtliga länder. Ej heller funnes annat än i Danmark medel särskilt avsedda för bilateralt samarbete med Island.

7. Radio- och televisionssamarbete; gemensam bokmarknad

Ett uppmärksammat medlemsförslag om plan för vidgat radio- och televisionssamarbete hade väckts av herrar Eliasson i Sundborn och Sundin. I förslaget uppmanades rådet rekommendera regeringarna att vidtaga åtgärder för att få till stånd en plan för ett utvidgat nordiskt utbyte och samarbete i fråga om radio- och televisionsverksamhet i överensstämmelse med förslaget. Förslagsställarna framhöllo den betydelsefulla roll, som radio- och televisionsprogrammen spela för det nordiska samarbetet. Ehuru för närvarande samverkan förekommer i betydande omfattning mellan radio- och televisionsföretagen, kunde likväl möjligheterna till nordiskt samarbete inom ifrågakvarande område ännu icke anses uttömda. Ett vidgat nordiskt samarbete inom radio och television borde enligt förslagsställarna inriktas ej blott på programmens utformning utan även på förbättrade tekniska möjligheter att i ett land taga del av sändningarna från annat nordiskt land och på gemensamma regionala program t. ex. för Nordkalott-området och Öresunds-området.

Kulturutskottet ansåg för sin del att den föreslagna samarbetsplanen, som reste en rad problem av juridisk, teknisk och praktisk natur, finge ses på mycket lång sikt. Emellertid vore det enligt utskottet av intresse att få dessa spørsmål närmare utredda. Utskottet föreslog därför, att de nordiska ländernas radio- och televisionsmyndigheter skulle ombedjas att lägga fram konkreta upplysningar om aktuella möjligheter för ett samarbete i de hänseenden som beröras i medlemsförslaget.

På förslag av kulturutskottet antog rådet enhälligt en rekommendation (nr 6), vari regeringarna rekommenderas att från sina radio- och televisionsföretag införskaffa material till utredning av de frågor som tagits upp i medlemsförslaget.

Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 30/1958 angående gemensam bokmarknad m. m. — liksom av NKK:s berättelse — framgår att NKK på grundval av en expertutredning (publicerad i Nordisk Udredningsserie 1962: 4) sysslar med en rad åtgärder för att främja och utveckla en gemensam nordisk bokmarknad. Icke minst viktigt är upprättandet i föreningarna Nordens regi av permanenta bokkommittéer i varje land, bestående av representanter för olika intressenter inom bokmarknaden: förläggare, bokhandlare, författare och biblioteksfolk. Mot tanken på att

arrangera en större nordisk litteraturkonferens hade NKK mött en viss skepsis hos bokmarknadens viktigaste parter, förläggarna och bokhandlarna. Med hänsyn till de med en sådan konferens förknippade kostnaderna borde den ej anordnas förrän ett gott resultat kunde väntas. NKK hade därför beslutat att i denna del se tiden an.

8. *Gemensam arbetsmarknad för lärare*

Vid sessionen förelåg ett av bl. a. herrar Gillström och Osvald väckt medlemsförslag om gemensam arbetsmarknad för lärare, i vilket regeringarna rekommenderas att få till stånd en sådan arbetsmarknad på vissa i förslaget angivna villkor. Förslaget syftar till en precisering av rådets rekommendation nr 16/1959 om genomförande av en gemensam arbetsmarknad för intellektuella yrken. Därvid bör enligt förslaget såvitt angår lärarna tillgå så, att det i de olika ländernas föreskrifter om behörighet för lärartjänst direkt stadgas att nordiska sökande med samma kompetens skola vara likställda. Nationalitetskravet bör sålunda icke längre få stå hindrande i vägen; däremot måste givetvis krav uppställas på sådana språkliga insikter, att lärarna kunna fullgöra sina lärarfunktioner tillfredsställande. Förslaget hade utsänts för yttrande gemensamt med en av NKK verkställd utredning om kvalifikationskrav för lärartjänster (se Nordisk Udredningsserie 1961: 8). Skolmyndigheterna liksom andra sakkunniga instanser hade intagit en välvillig hållning till förslaget och funnit en ordning önskvärd, som möjliggjorde för lärare att taga tjänst i annat nordiskt land än det egna.

Kulturutskottet ansåg det för sin del vara ur skilda synpunkter betydelsefullt, att de nordiska länderna på detta viktiga område skapade en gemensam arbetsmarknad. Utskottet var emellertid samtidigt medvetet om att den relativt stora skillnaden beträffande lärarnas lönenivå i de olika länderna kunde föranleda svårigheter, vilka emellertid borde kunna övervinnas. På angivna skäl föreslog utskottet rådet att rekommendera regeringarna att upprätta en gemensam arbetsmarknad för lärare genom att vederbörande skolmyndigheter i nära samarbete med varandra utarbeta erforderliga föreskrifter. Rådet beslöt enhälligt antaga en rekommendation (nr 9) i enlighet med utskottets förslag.

9. *Övriga saker*

I anledning av den årliga berättelsen från NKK hade kulturutskottet en principdiskussion om kommissionens ställning mot bakgrund av den kritik av kommissionen, som från flera håll framkommit i rådet. Utskottet fann icke denna kritik berättigad. Om kommissionens insatser icke alltid ledde till önskat resultat, återföll ansvaret härför i första hand på regeringarna. Kommissionen var nämligen ett utredande och rådgivande organ, icke ett verkställande. Under diskussionen i utskottet framkom, att kommissionen själv hade för avsikt att taga upp sin organisationsfråga till prin-

cipdebatt vid sitt plenarmöte hösten 1962. I anledning av denna upplysning uttalade sig utskottet för att resultaten av denna diskussion lades fram för rådet. I utskottets förslag i saken hänvisas till åtskilliga uttalanden i kulturutskottet, i vilka en närmare anknytning mellan kommissionen och vederbörande departement och ministerier förordas.

I anledning av berättelsen om de nordiska språknämndernas verksamhet uttalade kulturutskottet sin tillfredsställelse med att även den isländska nämnden nyligen förklarat sig intresserad av att delta i detta samarbete.

Av meddelanden om rekommendation nr 3/1955 angående nordisk paviljonganläggning på Biennalen i Venedig framgick att Finlands, Norges och Sveriges regeringar nu beviljat de medel, som erfordrades för uppförande av en gemensam utställningspaviljong på Biennalens område vid sidan av den existerande danska paviljongen. Under hösten 1961 hade tecknats kontrakt mellan de tre ländernas regeringar och staden Venedig om byggande av en sådan paviljong. Paviljongen skulle vara färdig till den förestående Biennalen i juni 1962, så att de tre ländernas utställningar då kunde arrangeras i den nya byggnaden. Då denna sak sålunda genomförts helt i enlighet med rådets rekommendation, beslöt rådet att betrakta spørsmålet som färdigbehandlat för dess del.

Den diskussion, som sedan en längre tid förts om tidskriften *Nordisk Kontakt*, dess fortbestånd och utformning, kan nu betraktas som avslutad. I en av redaktionskommittén för tidskriften utförd utredning hade förordats att tidskriften skulle utges på i huvudsak samma sätt som för närvarande. Självfallet var kommittén inställd på att därvid genomföra den rationalisering och de besparingar som vore möjliga. Rapporten från kommittén hade hänvisats till kulturutskottet, som anslöt sig till de synpunkter vilka framlagts i rapporten. Därjämte underströk utskottet vikten av att redaktionskommittén uppmärksammade möjligheterna till fortsatt förbättring och större spridning av tidskriften. I rådet restes ingen gensaga mot utskottets förslag.

C. Saker behandlade av socialpolitiska utskottet

1. Arbetsmarknadsfrågor

Såsom vanligt hade socialpolitiska utskottet att vid sessionen behandla en rad arbetsmarknadsfrågor. En av dessa var av mera generell natur — frågan om 40-timmars arbetsvecka — övriga avsågo särskilda yrkesgrupper.

Det från finländskt håll väckta medlemsförslaget om införande av 40-timmars arbetsvecka föranledde en längre diskussion i utskottet och i rådet. Förslagsställarna önskade, att regeringarna skulle rekommenderas att införa en sådan arbetstid lagstiftningsvägen utan att arbetsförtjänsten minskades. Samtliga remissinstanser hade ställt sig avvisande till förslaget.

Socialpolitiska utskottet fann sig helt kunna dela den av förslagsställarna framförda åsikten att en ytterligare begränsning av arbetstiden i och för sig framstode som synnerligen önskvärd och eftersträvansvärd. Å andra sidan kunde enligt utskottet allvarliga erinringar riktas mot förslaget såtillvida, som det innebure ett ställningstagande såväl till frågan om hur en förkortning av arbetstiden lämpligen skulle utnyttjas, som till frågan vilken väg man skulle gå för att uppnå ett sådant resultat. Enligt utskottet måste frågan om en förkortning av arbetstiden betraktas i ett större sammanhang. Det kunde nämligen ifrågakomma att utnyttja en möjlighet till förkortning av arbetstiden även genom att exempelvis införa längre semester eller förkortad arbetsvecka under del av året, en åsikt som framförts i ett flertal remissyttranden. Utskottet ansåg icke heller för närvarande lämpligt att lagstiftningsvägen genomföra en förkortning av arbetstiden. Detta spørsmål borde i stället i första hand få lösas av arbetsmarknadens parter. Utskottet erinrade slutligen om att spørgsmålet om arbetstidens längd avsågs skola behandlas vid 1962 års internationella arbetskonferens, vid vilket tillfälle de nordiska ländernas regeringar komme att få taga ställning till frågan. Utskottet avstyrkte med denna motivering medlemsförslaget. För att få tillfälle till fortsatta överväganden i saken föreslogo två utskottsmedlemmar i en reservation, att rådet skulle uppskjuta vidare behandling av medlemsförslaget till nästa ordinarie session.

I rådet ställdes först uppskovsyrkandet under omröstning. Med 47 röster — däribland samtliga i omröstningen deltagande svenska medlemmars — mot 7 för uppskov beslöt rådet upptaga frågan till omedelbar behandling. Rådet beslöt därefter i enlighet med utskottets förslag att inte företaga sig något i anledning av medlemsförslaget.

Regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 8/1961 angående gemensam arbetsmarknad för sjöfolk, vilken fråga var socialpolitiska utskottets viktigaste vid föregående session, utvisade att åtskilligt arbete nedlagts på denna sak. I utskottet lämnade de där närvarande sakkunniga fullständiga redogörelser för frågans aktuella läge. Därav framgick, att regeringarna under det fortsatta arbetet kommit till den uppfattningen, att det system med tilläggsutbildning som föreslagits i rekommendationen skulle vara svårt att genomföra och att det därför syntes tveksamt huruvida några praktiska resultat stode att vinna på denna väg. Det borde brukas endast i de fall, då det visat sig svårt att åvägabringa ett direkt internordiskt godkännande av certifikat för sjöbefäl. För att få till stånd sådana godkännanden och tillskapa en gemensam arbetsmarknad för sjöbefäl hade man inom regeringarna arbetat med att företaga direkta jämförelser mellan de i Danmark, Finland, Norge och Sverige gällande befälscertifikaten. De därvid framkomna resultaten hade sammanfattats i en rapport med bilagor, som tillställts bl. a. redare- och befälsorganisationerna i de berörda länderna för yttrande. Avsikten var att därefter pröva huruvida ett lands certifikat, vilket bedömdes såsom likvärdigt med certifikat i annat land, kunde generellt godkännas som

behörighetsbevis i det senare landet. I ett senare skede skulle även undersökas i vad mån förutsättningar för godkännande med eller utan tilläggsutbildning kunde föreligga även beträffande andra certifikat än de certifikat, som omedelbart befunnits kunna godtagas såsom likvärdiga. Utskottet kunde för sin del helt ansluta sig till de riktlinjer, som enligt vad ovan nämnts regeringarna uppdragit för sitt fortsatta arbete med saken.

Finlands regering hade i detta sammanhang aktualiserat ett annat spörsmål av betydelse för att få till stånd största möjliga likvärdighet med hänsyn till däck- och maskinbefällets utbildning, nämligen utbildningen av sjöbefälsskolelärare. Det ifrågasattes, huruvida icke gemensamma utbildningskurser skulle kunna ordnas för denna grupp. Enligt utskottet borde det vara möjligt att under det fortsatta arbetet jämväl undersöka förutsättningarna för anordnandet av dylika utbildningskurser.

En annan viktig arbetsmarknadsfråga behandlas i meddelandena av rekommendation nr 2/1960 angående gemensam läkarmarknad jämte ett i anslutning till dessa väckt tilläggsförslag om enhetliga regler om specialistbehörighet för läkare. I tilläggsförslaget, som väckts av herr Birger Andersson, hemställde denne, att rådet ville rekommendera regeringarna att söka genomföra enhetliga regler rörande specialistbehörighet för läkare.

I rekommendationen nr 2/1960 hade rådet förordat genomförandet av det av en nordisk kommitté framlagda förslaget till överenskommelse om gemensam arbetsmarknad för läkare. I motsats till vad som är fallet i Danmark och Sverige ha Finland och Norge ännu ej genomfört de författningsändringar, som äro behövlige för att dessa båda länder skola kunna godkänna detta avtal. Socialpolitiska utskottet underströk vikten av att föreliggande hinder snarast undanröjdes, så att avtalet kunde undertecknas och godkännas och den gemensamma nordiska arbetsmarknaden för läkare på så sätt bli en realitet. Vissa svårigheter hade föranletts av att särskilt från norskt håll önskemål framkommit om en utvidgning av de kategorier läkare, för vilka den gemensamma arbetsmarknaden skulle gälla, till även sådana läkare, som äro nordiska medborgare och som vunnit auktorisation i nordiskt land men vilka utbildats i icke-nordiskt land. Utskottet förutsatte, att även denna fråga skulle kunna lösas t. ex. genom upprättande av ett tilläggsavtal eller genom jämkningar i det föreliggande avtalsförslaget.

Då nordiska läkare få rätt att utöva läkaryrket inom hela det nordiska området, aktualiseras också frågan om deras behörighet att vara verksamma såsom specialister. Sådan behörighet äger för närvarande i Norden endast nationell giltighet. Den vinnes i Danmark, Finland och Sverige genom statlig auktorisation, i Norge däremot efter en läkarsammanslutnings bestämmande. Indelningen i specialiteter och kompetenskraven för specialistbehörighet uppvisa åtskilliga skillnader de olika länderna emellan. Då det syntes utskottet medföra väsentliga fördelar såväl för läkarna som för det allmänna, t. ex. vid utnyttjande av de i Norden tillgängliga utbildnings-

platserna för specialister, om enhetlighet kunde åvägbringas på detta område, föreslog utskottet rådet att rekommendera regeringarna att söka genomföra enhetliga regler rörande specialistbehörighet för läkare. Rådet beslöt också enhälligt att antaga en sådan rekommendation (nr 26) i enlighet med utskottets förslag.

I anledning av meddelandena om rekommendation nr 19/1958 angående gemensam arbetsmarknad för veterinärer uttalade utskottet en förhoppning om att det inledda arbetet för åstadkommande av en utjämning av olikheterna i veterinärutbildningen i de nordiska länderna skulle skyndsamt föras vidare.

Vad angår det område, som beröres av rekommendation nr 15/1958 angående gemensam arbetsmarknad för sjuksköterskor, tog socialpolitiska utskottet med intresse del av ett inom norska socialdepartementet efter nordiskt samarbete utarbetat förslag till överenskommelse mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige om gemensam nordisk arbetsmarknad för sjuksköterskor. I utskottet upplystes, att förslaget kunde väntas bli genomfört med i stort sett oförändrad lydelse. Därmed skulle rekommendationens syfte vara uppnått. Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 16/1958 angående gemensam arbetsmarknad för hälsosystrar framgick däremot, att regeringarna icke ansett möjligt att för närvarande träffa överenskommelse om gemensam nordisk arbetsmarknad för denna grupp eller om särskild tilläggsutbildning för dessa. Emellertid förelåg enighet mellan de nordiska länderna om att en sjuksköterska, som är godkänd såsom sådan i ett land, bör vara berättigad att genomgå hälsosysterutbildning i annat nordiskt land. En bestämmelse därom hade införts i det ovannämnda förslaget till överenskommelse om gemensam nordisk arbetsmarknad för sjuksköterskor.

Beträffande rekommendation nr 17/1958 angående gemensam arbetsmarknad för barnmorskor upplystes utskottet om att det med hänsyn till de väsentliga olikheter i utbildningen av barnmorskor som förelågo de olika länderna emellan med starkt varierande utbildningstid, det ej heller för denna arbetstagarkategori visat sig möjligt att träffa överenskommelse om gemensam arbetsmarknad. Ehuru denna rekommendation visat sig icke kunna för närvarande genomföras, ansåg utskottet dock, att frågan borde tas upp till förnyat övervägande, när det pågående reformarbetet i Danmark beträffande barnmorskeutbildningen slutförts.

På socialpolitiska utskottets förslag beslöt rådet att betrakta de sist nämnda tre rekommendationerna såsom slutbehandlade för rådets del.

2. Nordiska sjömäns sociala rättigheter

I ett till åttonde sessionen väckt medlemsförslag, från svensk sida biträtt av herr Birger Andersson, hemställdes om regeringarnas medverkan för att skapa likställighet beträffande sjöfolkets sociala förmåner. Sålunda

borde regeringarna i samråd med vederbörande sjöfolks- och redareorganisationer låta utarbета utkast till internordiska överenskommelser om att nordiska sjömän skola likställas som yrkesutövare och komma i åtnjutande av nationell behandling. Åtgärder borde sålunda vidtagas i lagstiftning och vad angår administrativa föreskrifter så att nordiska sjömän, anställda ombord å ett nordiskt fartyg, såvitt möjligt erhöile samma sociala förmåner som fartygets hemland tillförsäkrat sina egna medborgare som ombordanställda. Förslaget berörde vidare vissa organisatoriska spörsmål, såväl i vad gäller de organ, vilka utomlands bistå sjömännen, som den centrala sjömansadministrationen i varje land. Medlemsförslaget uppsköts vid rådets åttonde och nionde sessioner till nästa session. Under mellantiden har rådets socialpolitiska niomannakommitté föranstaltat om ingående undersökningar och i ett utlåtande till tionde sessionen redovisat resultatet av sitt arbete med saken. Kommittén har där lagt fram förslag till en omfattande rekommendation.

Rådet har tidigare på begränsade områden tagit initiativ i syfte att åstadkomma likställighet mellan nordiska sjömän på nordiska fartyg såsom ett led i sitt arbete för att fullt ut genomföra en nordisk arbetsmarknad för sjöfolk. Här kan erinras om rekommendation nr 32/1958 angående gemensam hälsotjänst för sjöfolk m. m. som föranlett ett omfattande utredningsarbete på ämbetsmannaplanet avseende delar av sjömanslagarna och viss socialförsäkringslagstiftning. Till fullföljande av det sålunda redan pågående arbetet framstod det enligt socialpolitiska utskottet såsom synnerligen angeläget att ett utredningsarbete på bred grund upptoges rörande alla förekommande nationella särbestämmelser av betydelse för sjömännen. Enligt utskottets mening utgjorde den bristande likställigheten mellan nordiska sjömän, som förelåg inom viktiga områden av lagstiftningen rörande sjöfolkets sociala rättigheter, ett allvarligt hinder för genomförandet av en nordisk arbetsmarknad för sjöfolk.

På förslag av socialpolitiska utskottet antog rådet enhälligt en rekommendation (nr 2), vari regeringarna uppmanas *dels* att i samråd med vederbörande sjöfolks- och redareorganisationer företaga en undersökning av förutsättningarna för att tillerkänna nordiska sjömän tjänstgörande ombord på fartyg från annat nordiskt land samma sociala förmåner, som fartygets hemland ger landets egna medborgare, *dels* att utreda möjligheterna att i lämplig omfattning utvidga den egna konsulära verksamheten beträffande sjöfolkets angelägenheter till att avse icke blott ombordanställda från det egna landet utan även ombordanställda från övriga nordiska länder, *dels ock* att sträva till att, i framtida lagstiftning av betydelse för sjömannens sociala rättigheter i hans egenskap av yrkesutövare, ombordanställda från annat nordiskt land tillförsäkras samma förmåner som det egna landets medborgare.

Här kunna vidare nämnas regeringarnas meddelanden angående rekommendation nr 32/1958 angående gemensam hälsotjänst för sjömän. Frågan

om likställighet för nordiska sjömän i fråga om vissa sociala förmåner enligt de nordiska sjömanslagarna hade kommit i ett delvis nytt läge, sedan i Sverige en utredning föreslagit likställighet i berörda avsenden för *alla* ombordanställda utländska sjömän. Utskottet förväntade sig dock att arbetet på ett nordiskt plan snart skulle kunna återupptagas och bedrivas med största möjliga skyndsamhet. Vad anginge frågan om gemensam hälso-tjänst för nordiska sjömän kunde utskottet med tillfredsställelse konstatera, att en av de tre tillsatta expertkommittéerna nu framlagt ett första betänkande rörande hälso-tjänsten (se Nordisk Udredningsserie 1962:1). Utskottet förväntade sig att arbetet inom de båda övriga kommittéerna på det medicinska området påskyndades och slutfördes.

3. Pensionslagstiftning

Till rådets nionde session i Köpenhamn 1961 väcktes ett tilläggsförslag om samordning av änkepensionen. Däri hemställdes, att rådet måtte uppmana regeringarna att undersöka möjligheterna för att en person, som erhållit änkepension i ett land, ej gick miste om denna pension vid flyttning till annat nordiskt land, förrän berörda person blivit berättigad till änkepension eller folkpension i inflyttningslandet. Rådet beslöt då att uppskjuta vidare behandling av förslaget till nästa session. Socialpolitiska niomannakommittén hade därefter utrett frågan och föreslog i sitt utlåtande till tionde sessionen, att rådet skulle antaga en rekommendation i huvudsaklig överensstämmelse med tilläggsförslaget.

Till årets session hade väckts ett nytt medlemsförslag om samordning av invalidpensionerna, vilket behandlade samma frågeställning för en annan grupp. I detta uppmanades sålunda regeringarna att undersöka möjligheterna för åvägabringande av en ordning, varigenom den som i ett nordiskt land erhållit invalidpension får bibehålla denna vid flyttning till annat nordiskt land, intill dess han där uppfyller villkoren med hänsyn till uppehållstid för erhållandet av pensionsrätt. Även detta förslag hade förberetts av socialpolitiska niomannakommittén, som införskaffat ett flertal yttranden över förslaget.

I socialpolitiska utskottet, som upptog de båda förslagen till samtidig behandling, upplystes det, att det utredningsarbete, som åsyftades med de båda förslagen, redan igångsatts inom ramen för Nordiska socialpolitiska kommitténs underutskott för pensionsfrågor (Nordiska pensionsutskottet). Socialpolitiska utskottet uttryckte en förhoppning om att det sålunda påbörjade arbetet skulle leda till en snar lösning av de i förslagen väckta betydelsefulla frågorna. I anledning av de båda förslagen hemställde utskottet till rådet att antaga en rekommendation till regeringarna om att fortsätta och skyndsamt slutföra det inledda utredningsarbetet *angående* samordning av änke- och invalidpensioneringen. En rekommendation (nr 19) med denna lydelse antogs också av rådet. I omröstningen om rekommendationen avstod en medlem från att rösta.

4. Medicinsk kontroll av livsmedel, läkemedel och odontologisk materiel

Rådet hade vid tionde sessionen att behandla ett flertal frågor rörande samordning av materielkontroll av olika slag. De nationella föreskrifterna på detta område verka i viss grad hindrande på ett fritt varuutbyte. Socialpolitiska utskottet hade tre sådana frågor att behandla, där saken gällde främst medicinskt belingade kontrollföreskrifter, nämligen kontrollen av livsmedel, av läkemedel och av odontologisk materiel.

I det medlemsförslag, som gällde samarbete i fråga om medicinsk livsmedelskontroll, föreslås att regeringarna uppmanas att genomföra en likartad hälsovårdslagstiftning och en gemensam medicinsk kontroll beträffande livsmedel. Frågan hade förberetts av rådets socialpolitiska niomannakommitté, som avgivit ett utlåtande, vari en utredning om möjligheterna att genomföra den önskade lagstiftningen och kontrollen förordades.

Då rådets tidigare initiativ i fråga om samarbete på livsmedelskontrollens område ej lett till något påtagligt resultat, var det med tillfredsställelse som socialpolitiska utskottet kunde konstatera, att medlemsförslaget bedömts positivt av remissinstanserna. Enligt utskottet rymde det emellertid en mångfald problem av skiftande beskaffenhet och berörde många skilda områden, varför ett genomförande av medlemsförslaget torde komma att visa sig komplicerat. Med hänsyn härtill ansåg utskottet — liksom tidigare socialpolitiska niomannakommittén — det motiverat på detta stadium begränsa rekommendationen i ämnet till att avse endast en utredning av möjligheterna att genomföra en likartad livsmedelslagstiftning och en gemensam medicinsk kontroll i fråga om livsmedel. På utskottets förslag antog rådet enhälligt en rekommendation (nr 11), vari regeringarna rekommenderas att utreda möjligheterna att genomföra en likartad livsmedelslagstiftning och en gemensam medicinsk kontroll i fråga om livsmedel.

Redan till rådets nionde session år 1961 hade väckts ett förslag, i vilket rådet uppmanades rekommendera regeringarna att vidtaga åtgärder, genom vilka den officiella kontroll av läkemedels kvalitet, vilken utföres i ett nordiskt land, skulle förklaras äga giltighet i samtliga nordiska länder. Rådet uppsköt då den vidare behandling av förslaget till nästa session. Sedan nionde sessionen hade förslaget beretts av rådets socialpolitiska niomannakommitté, som bearbetat det omfattande remissmaterialet. Enligt kommitténs mening borde frågan om gemensam nordisk kontroll av läkemedel ses i samband med ett av norska socialdepartementet under sakens gång framkastad tanke om inrättande av ett gemensamt nordiskt institut för forskning och upplysning beträffande läkemedels verkningar och biverkningar samt rörande deras rätta användning. Enligt kommitténs mening kunde stora fördelar vinnas om de nordiska ländernas resurser på detta område samordnades och utnyttjades gemensamt. Niomannakommittén fann det därför angeläget, att det norska förslaget gjordes till föremål för en gemensam nordisk utredning. Vid en dylik utredning kunde hänsyn ta-

gas också till ändrade förhållanden i samband med ett eller flera nordiska länders anslutning till EEG. Socialpolitiska niomannakommittén tillstyrkte medlemsförslaget och framlade förslag till en rekommendation i ämnet.

Socialpolitiska utskottet underströk för sin del endast önskvärdheten av att ett vidgat nordiskt samarbete beträffande forskning och upplysning i fråga om läkemedel kommer till stånd och att det av det norska socialdepartementet väckta förslaget om inrättande av ett gemensamt nordiskt institut för sådan verksamhet genomföres. I övrigt anslöt sig utskottet till vad som anfördes i niomannakommitténs utlåtande. Rådet beslöt — i enlighet med niomannakommitténs och utskottets förslag — att rekommendera regeringarna att gemensamt låta utreda spörsmålet om upptagande av ett nordiskt samarbete beträffande forskning och upplysning i fråga om läkemedel samt om en vidareutveckling av samarbetet beträffande kontrollen av farmaceutiska specialiteter. Rekommendationen (nr 12) antogs enhälligt.

I ett till rådets åttonde session väckt medlemsförslag, från svensk sida biträtt av fru Ekendahl och f. d. riksgäldsfullmäktige Anders Pettersson i Dal, hemställde förslagsställarna att regeringarna skulle rekommenderas att vidtaga de åtgärder, som må finnas erforderliga för att få till stånd ett samarbete mellan de nordiska länderna i fråga om odontologisk materialprovning och forskning i samband därmed. Sedan regeringarna under våren 1960 tillsatt en nordisk kommitté med uppgift bl. a. att utarbeta förslag om upprättande av en gemensam nordisk institution för provning av dentalmaterial, hade förslaget uppskjutits vid åttonde och nionde sessionerna till nästföljande session. Nämnda kommitté hade nu framlagt sitt betänkande med förslag om upprättande av en gemensam nordisk institution för provning av dentalmaterial (se Nordisk Udredningsserie 1961: 7).

Vid behandlingen av denna sak hade socialpolitiska utskottet tillgång även till de yttranden över kommittébetänkandet, som avgivits i Finland, Norge och Sverige. På grundval av det föreliggande utredningsmaterialet ansåg utskottet uppenbart att upprättandet av en gemensam nordisk institution för odontologisk materialprovning skulle vara till avsevärt gagn. I och för sig hade utskottet gärna önskat taga slutlig ståndpunkt till det i betänkandet framlagda förslaget, men då saken rymde en mängd problem av väsentlig betydelse och då allt material ej kommit utskottet tillhanda — i vart fall icke före sessionen — såg sig utskottet nödsakat att föreslå rådet att uppskjuta sakens vidare behandling till nästa ordinarie session. Rådet beslöt i enlighet härmed.

5. Sommartid

Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 6/1958 angående införande av sommartid efter enhetliga regler, framgick att den i Sverige av medicinalstyrelsen, järnvägsstyrelsen och lantbruksstyrelsen gemensamt utförda utredningen angående förutsättningarna för införande av sommar-

tid i Sverige numera avslutats. I anledning härav hade fru Ekendahl samt herrar Hernelius och Lundström i ett tilläggsförslag hemställt, att rådet ville rekommendera regeringarna att uttala sig för sommartidens genomförande i de nordiska länderna.

Med hänsyn till att den svenska utredningen skulle sändas på remiss till ett stort antal av förslaget berörda myndigheter och institutioner samt enskilda organisationer i Sverige och då för närvarande någon enighet om genomförande av sommartid inte kunde förväntas föreligga i rådet, ansåg utskottet, att den slutliga behandlingen av tilläggsförslaget lämpligen borde uppskjutas i avvaktan på den fortsatta utvecklingen i Sverige. På utskottets förslag beslöt också rådet i enlighet härmed.

6. Övriga saker

Till socialpolitiska utskottet hade hänskjutits ett av svenska regeringen väckt förslag om vidgat samarbete på sjukvårdsplaneringens område, i vilket hemställdes, att rådet måtte överväga förutsättningarna och formerna för ett vidgat samarbete mellan de nordiska länderna på sjukvårdsplaneringens område. Förslaget hade tillkommit som ett resultat av överläggningar mellan representanter för fackmyndigheterna för sjukhusplanering i Danmark, Finland, Norge och Sverige. Väsentliga fördelar ansåges kunna vinnas, om utrednings- och forskningsarbetet på sjukvårdsplaneringens område i Norden kunde i viss omfattning samordnas.

Utskottet fann det synnerligen önskvärt att ett vidgat nordiskt samarbete snarast komme till stånd beträffande sådana uppgifter, som lämpade sig för samarbete mellan de olika länderna, och föreslog i anledning härav rådet att antaga en rekommendation i enlighet med regeringsförslagets lydelse. Enhälligt antog rådet också en sådan rekommendation (nr 29).

Av meddelandena om rekommendation nr 13/1958 angående gemensam hälsovårdsutbildning framgick, att hälsovårdsministrarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige vid möte i Göteborg och 21 september 1961 godkänt ett avtal rörande organisationen av en gemensam nordisk hälsovårdshögskola. Därmed hade syftet med denna rekommendation uppnåtts, och rådet kunde följaktligen besluta att anse spörsmålet såsom för dess del färdigbehandlat.

Vid behandlingen av meddelandena om rekommendation nr 17/1959 angående samarbete i fråga om skydd mot radioaktiv strålning tog utskottet med intresse del av en promemoria rörande risker för strålskador för befolkningen i de nordiska länderna, vilken upprättats av sakkunniga från institutioner i Danmark, Finland, Norge och Sverige efter ett möte i Stockholm den 28—29 september 1961, sammankallat för diskussion av den situation som uppstått med anledning av de vid Novaja Zemlja företagna kärnvapenproven. Av meddelandena framgick också att nordiska strålhygieniska experter sammanträffat i Köpenhamn den 9—11 januari 1962 för att ytterli-

gare dryfta spörsmålen i samband med radioaktivt nedfall. Eftersom rekommendationen hade genomförts, beslöt rådet att anse spörsmålet såsom för dess del färdigbehandlat.

D. Saker behandlade av trafikutskottet

1. *Tullsamarbetet*

Vid behandlingen av regeringarnas meddelanden om den vid föregående session antagna rekommendationen nr 4/1961 angående resandes tullfria införsel av vin, sprit och tobaksvaror framgick det, att för Danmarks, Finlands, Norges och Sveriges del enighet nåtts i vad angår i europeiskt land hemmahörande resandes rätt att tull- och avgiftsfritt med sitt handbagage införa cigarretter, andra tobaksvaror och vin. Vad beträffar rätten att införa spritvaror gäller däremot för närvarande, att Finland och Norge tillåta en avgiftsfri införsel av 1 liter sprit, medan Danmark och Sverige endast medgiva tull- och avgiftsfri införsel av 3/8 liter. Om Finlands regering i överensstämmelse med förslag från Finlands tullstyrelse godtager samma regel som gäller i Danmark och Sverige, skulle överensstämmelse råda mellan ländernas regler bortsett från nyssnämnda norska undantag. I Norge torde man för närvarande icke överväga en nedskärning av den kvantitet sprit, som sedan gammalt kunnat införas till Norge. Nordiska samfärdselskommittén har dock i sin berättelse för verksamhetsåret 1961 vädjat till norska regeringen att på nytt taga upp frågan till övervägande, såvida Danmarks, Finlands och Sveriges regler bliva enhetliga.

Trafikutskottet kunde, bl. a. med hänvisning till att restiden mellan de nordiska länderna på många leder nu förkortats avsevärt, ansluta sig till samfärdselskommitténs ståndpunkt. Då frågan kan förutsättas bliva föremål för fortsatt behandling i Nordiska samfärdselskommittén, ansåg sig utskottet kunna föreslå rådet att anse frågan för rådets del såsom färdigbehandlad. Detta blev också rådets beslut.

2. *Pass- och reselättnader*

En av de viktigaste frågorna, som trafikutskottet hade att behandla under sessionen, gällde det från åttonde sessionen uppskjutna medlemsförslaget om ytterligare pass- och reselättnader. I medlemsförslaget hemställde förslagsställarna — däribland byråsekreterare Folke Nihlfors — bl. a., att rådet skulle rekommendera regeringarna att ansluta sig till den europeiska konventionen av den 13 december 1957 om bestämmelser för persontrafik mellan Europarådets medlemsstater. Denna konvention går i huvudsak ut på att medborgare i Europarådets medlemsstater skola kunna resa till och från en medlemsstats område för besök i upp till tre månader över godkänt gränsövergångsställe genom uppvisande av ett av de dokument, som förtecknats i bilagan till konventionen. Av bilagan framgår att t. ex. identitetskort i sådant hänseende är att likställa med vanligt pass. Medlemsförslaget

hade i nu förevarande del uppskjutits först till nionde och därpå till tionde sessionen.

För att undersöka de närmare konsekvenserna av ländernas eventuella anslutning till nämnda Europarådskonvention om persontrafik hade regeringarna under våren 1961 tillsatt en nordisk expertgrupp med representanter från Danmark, Finland, Norge och Sverige. Denna expertgrupp hade kort före sessionen slutfört sitt arbete. Dess betänkande ingick i det utredningsmaterial, som stod till trafikutskottets förfogande.

De nordiska staternas liberalisering av gränsformalitetserna gentemot icke-nordiska europeiska stater har hittills ej berört kravet att inresande skola ha en ur alla synpunkter fullgod reselegitimation. Intresset av att lättnader i gränsformalitetserna och i utlänningskontrollen i övrigt ej utnyttjas obehörigt har härvid ansetts väga tungt. Emellertid måste å andra sidan särskild betydelse tillmätas intresset av att gränsformalitetserna ej verka hämmande på turisttrafiken till Norden. Det syntes trafikutskottet angeläget att en sådan följd av gränskontrollen så långt möjligt motverkades. Om andra identitetshandlingar än pass skulle godtagas, måste detta ske i samma utsträckning i alla de nordiska länderna, därest det gemensamma passkontrollområdet skall kunna bevaras. Härvid måste förutsättas, att jämväl möjligheten att avlägsna icke önskvärda utlännningar under den uppehållstillståndsfria tiden i huvudsak vore desamma i alla berörda nordiska länders utlänningslagar. I nuvarande läge ansåg utskottet, att det borde anstå med en nordisk anslutning till nämnda Europarådskonvention, men fann dock att reselivets intressen borde kunna tillgodoses i något större utsträckning än hittills skett. I anledning härav föreslog utskottet rådet att rekommendera regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige *dels* att — med bibehållandet av det nordiska passkontrollavtalets principer om enhetliga regler för reselegitimation och om fri rörlighet inom det nordiska området — genom nationella bestämmelser av enhetligt innehåll genomföra en sådan ordning, att identitetskort ävensom pass, vilkas giltighetstid utlöpt inom fem år, i lämplig utsträckning kunna godtagas för inresa i och vistelse under tre månader inom det nordiska passkontrollområdet, *dels ock* att i samband därmed reglera möjligheterna att avlägsna icke önskvärda utlännningar från detta område i huvudsak enhetligt i de berörda nordiska ländernas utlänningslagar. Rådet antog en rekommendation (nr 17) i enlighet med detta utskottets förslag. Vid omröstningen avstod en medlem från att rösta.

Trafikutskottet behandlade också ett av herr Birger Andersson till sessionen väckt medlemsförslag om gemensam utlänningsmyndighet. I förslaget hemställes, att regeringarna skulle rekommenderas att i samband med pågående överväganden till undersökning upptaga frågan om inrättandet av ett gemensamt organ för ombesörjande av vissa administrativa uppgifter inom den nordiska utlänningskontrollen. Över förslaget hade yttranden inhämtats från myndigheter och organisationer. Dessa hade i huvudsak uttalat sig i avstyrkande riktning.

Efter förslaget väckande hade i Sverige sakkunniga tillkallats för att utreda den svenska utlänningskontrollens utformning. Det hade föreskrivits, att denna utredning skulle bedrivas under hänsynstagande till den nordiska passkontrollöverenskommelsen, som förutsätter ett långtgående samarbete mellan de nordiska ländernas utlänningsmyndigheter. Vidare skulle under utredningen kontakt i erforderlig utsträckning tagas med vederbörande myndigheter i övriga nordiska länderna. Med hänsyn härtill och då frågan om uppgifterna för en eventuell gemensam nordisk utlänningsmyndighet belysts i de ovannämnda yttrandena, som sakkunniga myndigheter avgivit över medlemsförslaget, ansåg utskottet det icke för närvarande föreligga behov av en sådan särskild rekommendation till regeringarna, som angavs i medlemsförslaget. På utskottets förslag beslöt rådet därför att icke företaga sig något i anledning av medlemsförslaget.

Ytterligare en passfråga berördes under sessionen. I Nordiska samfärdselkommitténs berättelse omnämndes förslaget om rätt för resande att passera de internordiska landgränserna på valfri plats. För närvarande är nämligen gränsoverskridande endast tillåtet vid gränskontrollställena. Trafikutskottet underströk nu det önskvärda i att det relativt stora antal gränspasseringar utanför gränskontrollställena, som faktiskt äga rum, bliva legaliserade och att nämnda förslag realiserats.

3. Internordisk giltighet för körkort

I ett till sessionen väckt medlemsförslag uppmärksammades, att i ett nordiskt land utfärdat körkort ger sin innehavare rätt att framföra motorfordon vid tillfälligt besök i annat nordiskt land men att denna rätt bortfaller så snart vederbörande tager fast hemvist i landet. Förslagsställarna hemställde därför, att rådet ville rekommendera regeringarna att snarast undersöka möjligheterna för att låta nordiska medborgares nationella körkort gälla även vid bosättning i annat nordiskt land än det där körkortet utfärdats. Utskottet fann det uppenbart, att man borde kunna finna en lösning på det i förslaget berörda spørsmålet. Utskottet utgick från att regeringarna komme att uppdraga åt Nordiska vägtrafikkommittén att till behandling taga upp även körkortsfrågan. Även Nordiska samfärdselkommittén kan väntas behålla frågan om gemensamma nordiska regler för utfärdande, förnyande och indragning av körkort på sin dagsordning. Vid ett senare tillfälle kunde de båda kommittéerna gemensamt överlägga om detta spørsmål. I anledning härav ansåg sig utskottet ej böra föreslå rådet att företaga sig något i anledning av medlemsförslaget, vilket också blev rådets beslut.

4. Förbindelserna i norra Skandinavien

Även vid denna session voro trafikförbindelserna i nordligaste delarna av Finland, Norge och Sverige föremål för rådets intresse.

Regeringarnas meddelanden i anledning av rekommendation nr 14/1959

angående utbyggnad av flyg- och turisttrafiken inom Nordkalotten utvisade att utbyggnaden av flygplatser fortsätter planenligt. I utskottet upplystes vidare, att ett privat företag i samarbete med Finnair upptagit linjeflygning mellan Ivalo och Kirkenes med tre turer i veckan. Utskottet ansåg därför, att rekommendationen kunde betraktas såsom färdigbehandlad för rådets del i vad den angick flygtrafiken.

I anledning av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 13/1959 angående vägförbindelse mellan Nordland fylke och Sverige hade en norsk rådsmedlem väckt ett tilläggsförslag om norsk-svenska mellanriksvägar. I förslaget hemställdes, att rådet ville rekommendera Norges och Sveriges regeringar att snarast påbörja byggandet av en mellanriksväg över Graddis. Denna väg, den s. k. Graddis-vägen, som är upptagen i den svenska vägplanen, skall enligt denna börja byggas år 1965. Svenska riksdagens statsutskott har dock uttalat, att vägen borde planläggas på sådant sätt, att byggandet kunde tidigareläggas i den mån sysselsättningssituationen så krävde. För egen del framhöll trafikutskottet, att Graddis-vägen erhållit ökad näringspolitisk betydelse genom uppförandet av en spånplattfabrik i Salt-dalen i Norge, hos vilken trävaror från stora områden i Sverige kunde finna avsättning.

I anledning av tilläggsförslaget beslöt rådet på trafikutskottets förslag att antaga en rekommendation (nr 20), i vilken regeringarna i Norge och Sverige rekommenderas att samordna byggandet av Graddis-vägen så att gränsen nås samtidigt. Vid omröstningen avstodo fyra medlemmar från att rösta.

5. Färjförbindelser Finland—Sverige

Till sessionen hade bl. a. fru Ekendahl och herr Gustafsson i Stockholm väckt ett medlemsförslag om reguljär bilfärjeförbindelse mellan Finland och Sverige. I förslaget lämnades en relativt detaljerad redogörelse för de i förhållande till trafikbehovet, särskilt för Ålands del, bristfälliga överfartsmöjligheterna mellan de två länderna. Förslagsställarna hemställde, att rådet ville rekommendera regeringarna i Finland och Sverige att samordna arbetet med anordnande av ändamålsenliga reguljära färjförbindelser mellan Finland och Sverige via Åland. För egen del fann utskottet en samordning önskvärd av nybyggnader och utvidgningar av färjhamnar och tillfartsvägar, som ha till ändamål att betjäna biltrafiken mellan Finland och Sverige.

På utskottets förslag beslöt rådet att antaga en rekommendation (nr 22) till regeringarna i Finland och Sverige i enlighet med förslagsställarnas hemställan. En medlem avstod från att rösta vid omröstningen om rekommendationen.

6. Öresunds-regionens planering

En före sessionen livligt uppmärksammas fråga gällde det av bl. a. herrar Braconier och Lundström väckta medlemsförslaget om gemensam dansk-svensk planering av Öresunds-regionen. En mycket betydande samordning av de stora stadssamhällenas fortsatta utbyggnad på ömse sidor av Öresund ansågo förslagsställarna som nödvändig. De påpekade vidare, att de i förslaget berörda problemen aktualiserades av att utredningen om en fast förbindelse i Öresund snart beräknades föreligga färdig samt av att bildandet av en europeisk stormarknad med all sannolikhet komme att bidra till att göra Öresunds-regionen till ett centralt område i Nordeuropa såväl trafikmässigt som ekonomiskt och befolkningsmässigt.

Utskottet ansåg sig för sin del böra understryka betydelsen av att planläggningsarbetet påbörjades snarast och fann det önskvärt, att regeringarna tillsatte en gemensam förberedande kommitté på sätt som föreslagits av landsplansudvalget i Danmark och länsstyrelsen i Malmöhus län. En sådan kommitté kunde till en början få till uppgift att kartlägga alla frågeställningarna beträffande Öresunds-regionens utveckling och att genomgå de konkreta problem som krävde närmare undersökningar.

På förslag av utskottet beslöt rådet antaga en rekommendation (nr 5), riktad till regeringarna i Danmark och Sverige, vari dessa uppmanas att inleda ett nära samarbete beträffande planläggningen av Öresunds-regionens utbyggnad. Tre medlemmar avstodo från att rösta om rekommendationen.

7. Turist- och resebyråsamarbete

I ett till sessionen väckt medlemsförslag om samarbete mellan resebyråer i utlandet önskade herr Osvald, att regeringarna snarast skulle undersöka möjligheterna att samordna den statliga eller statsunderstödda resebyråverksamheten i utlandet i syfte att härigenom uppnå en rationalisering och besparingar för det allmänna. Av medlemsförslaget framgick, att visst samarbete redan förekommer mellan de nordiska statliga järnvägsföretagens resebyråer på olika håll i utlandet. I likhet med förslagsställaren ansåg trafikutskottet att man borde undersöka möjligheterna att vidga detta samarbete ej minst med hänsyn till det gemensamma intresset att i utlandet sprida upplysning om hela Norden och ej blott om de enstaka länderna. En undersökning av samsamarbetsmöjligheterna på detta område borde emellertid enligt utskottet vara inriktad på att öka verksamhetens samlade effektivitet i minst lika hög grad som på att åstadkomma besparingar för det allmänna. Dessutom borde undersökningen omfatta ej endast den statliga eller statsunderstödda resebyråverksamheten i utlandet utan även statliga turistkontor och andra organ med liknande uppgifter. Utskottet föreslog rådet att rekommendera regeringarna att undersöka möjligheterna att samordna den verksamhet, som i utlandet bedrivs av statliga eller statsunderstödda resebyråer och turistkontor samt andra organ med

sammanfallande intresse, i syfte att härigenom åstadkomma dels högre effektivitet, dels rationalisering och besparingar för det allmänna. Rådet beslöt också antaga en sådan rekommendation (nr 21). Herr Hernelius avstod från att rösta om denna rekommendation.

Rekommendation nr 5/1960 angående Islands deltagande i turistupplysningssamarbetet ansåg sig rådet kunna betrakta såsom färdigbehandlad, enär det av rådet tillhandakomna meddelanden framgick att Island nu deltog i det nordiska turistupplysningssamarbetet i utlandet i överensstämmelse med vad som förordats i rekommendationen.

Turistsamarbetet beröres också i den redan förut behandlade rekommendationen nr 14/1959 angående utbyggnad av flyg- och turisttrafiken inom Nordkalotten. Antalet turister i Nordkalott-området har under senare år tillvuxit kraftigt och ökningen kan förväntas fortsätta i rask takt. Trafikutskottet gav i samband härmed sitt erkännande åt den turistupplysningsverksamhet i Nordkalott-området, som bedrivits gemensamt av de tre berörda länderna, och fann detta samarbete kunna fortsättas och ytterligare utvidgas. Ehuru kapaciteten i fråga om hotellrum och turiststationer ökat, ville utskottet likväl framhålla betydelsen av att man fortsatte att arbeta på en ökning av övernattningsmöjligheterna. Det skulle vara ändamålsenligt, om man därvid till bruk för resebyår och turistkontor m. fl. utarbetade en översikt över samtliga hotell, turiststationer, motell, pensionat, vandrarhem och campingplatser i hela Nordkalott-området.

8. Övriga saker

Trafikutskottet kunde giva uttryck för tillfredsställelse över att ett utkast till överenskommelse mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige nu förelåg rörande enhetliga regler för utprickning av farvatten på sätt föreslagits i rådets rekommendation nr 1/1959 angående enhetliga regler för utprickning av farvatten. Detta avtalsutkast, som preliminärt godkänts av regeringarna i de fyra länderna, väntades bli underskrivet före den 1 juli 1962, vid vilken tidpunkt överenskommelsen skulle träda i kraft. Det i avtalsutkastet föreskrivna utprickningssystemet, som skulle ha genomförts senast den 1 juli 1965, skulle ge fullständig enhetlighet såvitt angår utprickningen av de yttre farvattnen och därvid främja säkerheten till sjöss i den del av de nordiska farvattnen, som har störst betydelse för den internationella sjöfarten. Även för de inre farvattnen föreskrevs viss enhetlighet med hänsyn till sjömärkenas utseende; det upplystes dock i utskottet att förutsättningar för ytterligare förenhetligande av utprickningen i de inre farvattnen för närvarande ej äro tillstädes. Trafikutskottet uttalade emellertid i detta sammanhang den förhoppningen, att regeringarna skulle vara uppmärksamma på möjligheterna att skapa fullständig enhetlighet även beträffande utprickningen av de inre farvattnen.

Arbetet med rekommendation nr 2/1959 angående samverkan vid isbrytning hade sedan föregående session fortskridit så långt, att en överenskommelse mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige om isbrytarsamarbete undertecknats i Helsingfors den 20 december 1961 och trätt i kraft samma dag. I anledning härav beslöt rådet anse denna fråga såsom slutbehandlad för sin del.

Av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 11/1959 angående förenklat upptagande av passageraravgiften i lufttrafik framgick, att utkrävandet av passageraravgiften nu i stor utsträckning skedde samtidigt med utfärdandet av biljett. Trafikutskottet fann därför, att rådet kunde betrakta frågan såsom färdigbehandlad för sin del. Rådet beslöt också i enlighet härmed.

E. Saker behandlade av ekonomiska utskottet

1. Allmän nordisk samarbetsöverenskommelse

Som huvudfrågan vid rådets tionde session framstod otvivelaktigt förslagen om ingående av en allmän nordisk samarbetsöverenskommelse. Tanken på en sådan hade uppkommit i samband med de europeiska marknadsförhandlingarnas förändrade läge efter Storbritanniens ansökan om medlemskap i EEG. I denna situation var det av olika synpunkter angeläget att de nordiska ländernas traditionellt formlösa samarbete kodifierades. Med bl. a. denna motivering väcktes i augusti 1961 av bl. a. herr Ohlin ett medlemsförslag om allmän samarbetsöverenskommelse. Sedan rådets sekretariat utarbetat utkast till en sådan, åtog sig regeringarna att försöka få till stånd ett mera definitivt konventionsförslag. Efter det att arbetet härmed slutförts, förelade alla fem regeringarna dessa förslag rådet för yttrande genom ett av dem väckt regeringsförslag. I anslutning till regeringsförslaget väckte rådspresidiets medlemmar, däribland herr Ohlin, ett ändringsförslag som syftade till tydligare framhävande i samarbetsöverenskommelsen av rådets centrala ställning i det nordiska samarbetet.

Förslagen hänvisades till ekonomiska utskottet, som emellertid ålades att införskaffa yttranden över förslagen jämväl från de övriga utskotten. Så skedde också. Utskotten, som gjorde åtskilliga kritiska uttalanden ettvart rörande sitt avsnitt av överenskommelsen, förordade dock blott ett fåtal ändringar i regeringarnas konventionsförslag. Juridiska utskottet hade övervägt en bestämmelse om samverkan för att främja enhetlighet i rättstillämpningen vad angår gemensam lagstiftning men avstått från att förorda en sådan regel. Kulturutskottet fann de kulturella avsnitten i överenskommelsen väl generellt utformade. I övrigt föreslog utskottet endast en ändring, nämligen en precisering av artikeln om utbytet inom de fria kulturområdena. Socialpolitiska utskottet riktade uppmärksamheten på sakliga skiljaktigheter vad avser regeln om nykterhetsvården i överenskommelsens olika språkliga versioner. Även trafikutskottet hade önskat en precisering av av-

talstexten på flera punkter. Bl. a. hade utskottet velat få infört regler om samordning av taxorna på vissa trafikområden. Ekonomiska utskottet tillstyrkte för sin del ändringsförslaget, som innebar den nyheten att rådet skulle höras rörande samarbetsfrågor av större principiell betydelse utom i fall av tidsnöd.

Innan ekonomiska utskottet avgav sitt sammanfattande förslag till rådet, behandlades saken av en för ändamålet särskilt tillsatt förhandlingsdelegation. Vid sammanträde med denna förhandlingsdelegation, vari förutom rådets presidium och representanter för de nationella rådsdelegationerna även regeringsrepresentanter för varje land ingingo, enades man om att godtaga de av utskotten föreslagna ändringarna i vissa artiklar i regeringarnas förslag till samarbetsöverenskommelse.

I sitt härefter avgivna förslag till rådet sade sig ekonomiska utskottet finna det synnerligen önskvärt, att en överenskommelse av i huvudsak det slag som förelåg nu ingicks mellan de nordiska länderna. Det var utskottets förhoppning att trots överenskommelsens allmänna avfattning länderna skulle med kraft och intresse söka förverkliga överenskommelsens målsättning på alla områden. Vid en granskning av enskildheterna i överenskommelseförslaget fann utskottet sig kunna ansluta sig till vad de övriga utskotten uttalat, ettvarit beträffande sitt ämnesområde. De i avsnittet om ekonomiskt samarbete ingående bestämmelserna ansåg utskottet vara utformade på sådant sätt, att de borde kunna utgöra ett gott underlag för ett framtida framgångsrikt nordiskt samarbete på det ekonomiska området. Utskottet kunde därför tillstyrka deras antagande i förslaget skick. Som redan nämnts anslöt sig utskottet vad angick formerna för det nordiska samarbetets bedrivande till den uppfattning, som kommit till uttryck i det av rådspresidiets medlemmar väckta ändringsförslaget. Genom att en regel intogs i överenskommelsen om rådets hörande i samarbetsfrågor av principiell betydelse löstes en fråga, vilken under längre tid diskuterats mellan statsministrarna och rådets presidium, senast i november 1961. Ekonomiska utskottet förordade slutligen i sitt förslag, att samarbetsöverenskommelsen om möjligt undertecknades omedelbart efter det att rådet beslutat sitt yttrande, och uttryckte tillika en förhoppning om att ratifikationsproceduren i enlighet med regeringarnas utfästelser skulle kunna genomföras före sommarferierna.

Under hänvisning till vad utskottet sålunda uttalat hemställdes, att rådet i anledning av medlemsförslaget, regeringsförslaget och ändringsförslaget skulle antaga en rekommendation till regeringarna om att ingå en överenskommelse om nordiskt samarbete i enlighet med det förslag som fanns fogat till regeringsförslaget med vissa i rekommendationen angivna ändringar i några artiklar. Mot utskottets förslag reserverade sig en utskottsledamot, som föreslog att rådet skulle rekommendera regeringarna att ingå en samarbetsöverenskommelse med vissa ändringar i det ekonomiska avsnittet i den föreliggande texten i stället för de, vilka utskottet förordat.

Vid sakens behandling i rådet segrade vid de förberedande omröstningar

na utskottets förslag med 54 röster mot 5 röster för viss del av reservationen och mot 6 röster för en annan del av denna. Rådet antog därefter rekommendationen (nr 24) i den av utskottet föreslagna lydelsen med 56 röster mot 4. De svenska medlemmarna tillhörde vid samtliga omröstningar majoriteten.

Samarbetsöverenskommelsen undertecknades vid en ceremoni fredagen den 23 mars 1962 kl. 11 i rikssalen i Finlands riksdagshus i en paus i rådets förhandlingar.

2. Nordiskt ekonomiskt samarbete

Grundvalen för ekonomiska utskottets behandling av frågan om det nordiska ekonomiska samarbetet utgjordes dels av meddelandena om rekommendation nr 12/1959 om ekonomiskt samarbete och ett i anslutning därtill väckt tilläggsförslag om samarbete under marknadsförhandlingarna, dels ock av berättelsen från Nordiska ministerkommittén för ekonomiskt samarbete. I tilläggsförslaget, som väckts av herr Gustafsson i Stockholm, uppmanades rådet att rekommendera regeringarna att under de pågående och förestående marknadsförhandlingarna samverka på sådana punkter, där förutsättningar härför funnes.

I samarbetsministrarnas berättelse med därvid fogade handlingar redovisades åtskilliga positiva resultat av det nordiska samarbetet på handelspolitikens område. Särskilt glädjande fann utskottet det samråd vara, som utvecklats mellan de nordiska länderna rörande frågor, som mötte inom olika internationella organisationer i vilka länderna deltog. Utskottet förväntade sig att, i den mån möjligheter och förutsättningar härför yppades, samarbetet på det handelspolitiska området skulle ytterligare fördjupas. Särskilt intresse påkallade i dagens situation samarbetet mellan länderna under marknadsförhandlingarna. Ekonomiska niomannakommittén hade under året tagit flera initiativ i syfte att få till stånd en samfällid nordisk förhandlingslinje på sådana punkter, där de nordiska länderna kunde förväntas ha gemensamma eller likartade intressen. Tilläggsförslaget var att se mot bakgrund av dessa strävanden från niomannakommitténs sida.

Också enligt ekonomiska utskottets mening var det av största betydelse att alla möjligheter till samarbete under marknadsförhandlingarna tillvaratogs. Vad som erfordrades var framför allt samnordiska utredningar och samråd under förhandlingarnas gång. Arbetsmarknadsproblemen och socialpolitiken kunde nämnas såsom exempel på sådana ämnen, som borde utredas på gemensam nordisk basis. Icke minst värdefullt syntes det vara att erfarenheter utbyttes mellan de länder, som redan befunne sig i förhandlingsskedet, och de, som stode i begrepp att inleda förhandlingar. Det syntes emellertid utskottet i rådande läge icke påkallat att mera konkret ange vilka förhandlingspunkter som borde ägnas särskild uppmärksamhet ur nordisk synpunkt.

På ekonomiska utskottets förslag antog rådet i anledning av tilläggsförslaget en rekommendation (nr 7), vari regeringarna uppmanas att under

de pågående och förestående marknadsförhandlingarna samverka på sådana punkter, där förutsättningar därför finnas. Sex medlemmar avstodo från att rösta rörande denna rekommendation.

Vid behandling av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 7/1961 angående industriellt samarbete utspann sig i rådet en kortare debatt kring den s. k. Kvarntorp-frågan.

Den av rådet år 1958 antagna rekommendationen nr 5/1958 angående ömsesidig konsultation i gränshandelsfrågor innebar, att regeringarna vid lagstiftning om eller i administrativ handläggning av gränshandelsfrågor skulle rådföra sig med berörda nordiska grannland innan beslut fattades. Utskottet kunde nu med tillfredsställelse konstatera, att samtliga regeringar förklarat sig ha för avsikt att handla i enlighet med rekommendationen, vars syfte därmed finge anses tillgodosett. I anslutning till rekommendationen hade väckts ett tilläggsförslag, vari hemställdes att rådet efter vederbörlig utredning av saken skulle rekommendera regeringarna att, i den mån det vore möjligt, ytterligare uppmjuka gränshandelsbestämmelserna. Då utskottet förutsatte att regeringarna vid sina ömsesidiga konsultationer i gränshandelsfrågor skulle beakta intresset av att gränshandeln bedreves under så fria förhållanden som möjligt, syntes något nytt initiativ från rådets sida icke påkallat i anledning av detta förslag. På utskottets hemställan beslöt rådet därför att icke företaga sig något i anledning av tilläggsförslaget samt att anse 1958 års rekommendation om ömsesidig konsultation i gränshandelsfrågor såsom för rådets del slutbehandlad.

3. Elkraftsamarbete

Meddelandena om rekommendation nr 22/1958 angående utvidgat samarbete vid utnyttjandet av vattenkrafttillgångarna och om rekommendation nr 23/1959 angående samarbete i fråga om produktion och utbyte av elkraft jämte ett i anledning av sistnämnda meddelanden väckt tilläggsförslag angående tillsättande av en nordisk elkraftkommitté behandlades av ekonomiska utskottet i ett sammanhang. I tilläggsförslaget hemställdes, att rådet ville rekommendera Danmarks, Finlands, Norges och Sveriges regeringar att tillsätta ett gemensamt organ för behandling av frågan om produktion och utbyte av elkraft.

De i rekommendationen nr 22/1958 behandlade frågorna hade närmare utretts i Nordiska vattenkraftkommitténs slutrapport om möjligheten att bygga ut vattenkraften i Torne och Kalix älvar (se Nordisk Udredningsserie 1962: 3). Den hade den 9 december 1961 överlämnats till Finlands, Norges och Sveriges regeringar. I rapporten framhåller vattenkraftkommittén, att den konstaterat att utbyggnad vore möjlig enligt tre skilda alternativ. Det första av dessa var det mest konventionella och innebar utbyggnad med sammanlagt 37 stationer i båda älvarna. Det andra gick ut på överledning av vatten från Kalix till Torne älv och byggande av färre men

större stationer. Det tredje alternativet gick ut på överledning av vatten från Torne älv och Kalix älv till Torne träsk och vidare till Atlanten. Mellan Torne älv och Atlanten skulle vattnet utnyttjas i en stor anläggning med betydande fallhöjd. Vattenkraftkommittén förordade att intresserade parter i fortsättningen inriktade sig på att närmare undersöka de praktiska utbyggnadsmöjligheterna i anslutning till de två förstnämnda alternativen med de modifikationer som kunde finnas lämpliga, bl. a. med hänsyn till att behovet av utbyggnad bedömdes göra sig gällande tidigare i Finland än i Sverige. Det s. k. Atlantprojektet, som mycket uppmärksammats, hade därmed avförts från dagordningen.

Vad beträffar rekommendationen nr 23/1959 om samarbete i fråga om produktion och utbyte av elkraft är att anteckna att, då yttranden över tilläggsförslaget om tillsättande av en nordisk elkraftkommitté ännu ej inkommit till utskottet, detta föreslog att tilläggsförslaget skulle uppskjutas till nästa session. Rådet beslöt i enlighet härmed.

4. Samarbete rörande byggnadsforskning och materielkontroll

De ekonomiska förbindelserna mellan länderna hindras delvis av kontrollbestämmelser, som försvåra ett fritt utbyte av varor mellan länderna. Rådet har vid denna session ägnat dessa frågor ökad uppmärksamhet.

Redan till nionde sessionen hade bl. a. f. d. direktören Knut Ewerlöf väckt ett förslag om att regeringarna skulle rekommenderas att tillse, att organen för nordiskt samarbete inom byggnadsforskningen erhöles erforderligt bistånd i sitt arbete för att förbilliga kostnaderna för hus- och vägbyggnad i de nordiska länderna, samt att verka för förenhetligande av de bestämmelser, som normera själva byggnadsverksamheten. År 1961 beslöt rådet att uppskjuta vidare behandling av detta förslag till nästa ordinarie session. Under tiden efter föregående session hade saken utretts av rådets ekonomiska niomannakommitté, som i sitt utlåtande föreslog att rådet skulle rekommendera regeringarna att vidtaga åtgärder för en förstärkning av det nordiska samarbetet inom byggnadsforskningen i enlighet med förslagsställarnas önskemål.

Ekonomiska utskottet framhöll att en omfattande forskning erfordrades inom byggnadsverksamheten, för att de talrika nya byggnadsmetoderna och de nya byggnadsmaterialsorterna skulle kunna nyttiggöras på ett ekonomiskt riktigt sätt. Vunna erfarenheter pekade på att nordiskt samarbete på ifrågavarande områden skulle vara till stort gagn för byggnadsproduktionens rationalisering och effektivisering i länderna. Utskottet kunde därför skänka sin odelade anslutning till niomannakommitténs förslag.

På utskottets förslag antog rådet också enhälligt en rekommendation (nr 3) till regeringarna, vari dessa rekommenderades att vidtaga åtgärder för förstärkning av det nordiska samarbetet inom byggnadsforskningen såväl i vad avser samverkan mellan byggnadsforskningsinstitutioner som vad gäller arbetet på att förenhetliga normerna inom byggnadsverksamheten.

Ett annat näraliggande ämne behandlades i det av herr Gillström väckta medlemsförslaget om utvidgat samarbete mellan de statliga provningsanstalterna. I detta förslag uppmanades rådet att rekommendera regeringarna att undersöka möjligheterna för statliga nordiska provningsanstalter av olika slag att bredda och intensifiera samarbetet mellan de nordiska länderna i fråga om den av dessa anstalter bedrivna provningsverksamheten. Utskottet anslöt sig till de synpunkter, som ekonomiska niomannakommittén framfört i sitt utlåtande beträffande de fördelar, som stode att vinna genom en utökad samverkan mellan provningsanstalterna i de nordiska länderna, och föreslog rådet att antaga en rekommendation om ytterligare utveckling av samarbetet mellan såväl statliga som enskilda provningsanstalter i de nordiska länderna. Detta förslag godtogs av rådet, som enhälligt beslöt antaga den föreslagna rekommendationen (nr 4).

I ett till sessionen av bl. a. herr Eliasson i Sundborn väckt medlemsförslag om samordning av kontrollbestämmelser rörande elmateriel hemställdes, att rådet ville rekommendera regeringarna i de nordiska länderna att föranstalta om ett förenhetligande av elmaterielkontrollen i Norden. Förslaget syftade i främsta rummet till en ytterligare effektivisering av redan förefintlig samverkan på detta område i Norden. Målet borde enligt förslagsställarna vara att en provning i ett land finge omedelbar giltighet i övriga nordiska länder. Med hänsyn härtill borde de nuvarande nationella kontrollföreskrifterna sammanarbetas och förenhetligas. Över medlemsförslaget hade yttranden inhämtats från olika myndigheter och organisationer. I yttrandena hade delade meningar uttryckts om förslagets ändamålsenlighet i olika avseenden. Utskottet fann det därför svårt att vid sessionen taga slutlig ståndpunkt till detta. Den fortsatta beredningen av saken borde lämpligen anförtros ekonomiska niomannakommittén. Särskild uppmärksamhet fann ekonomiska utskottet därvid böra ägnas de avgiftsfrågor, som vore förknippade med provningsverksamheten. Mot denna bakgrund föreslog ekonomiska utskottet rådet att uppskjuta vidare behandling av saken till nästa ordinarie session, vilket också blev rådets beslut.

5. Skattesamarbete

I ett av bl. a. herr Gustafsson i Stockholm till nionde sessionen väckt medlemsförslag hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att undersöka möjligheterna för ett samarbete beträffande utformningen av de nationella beskattningssystemen. Förslagsställarna menade, att nuvarande beskattningssystem i de nordiska länderna utgingo från de ekonomiska förutsättningar, vilka råde under ett nu passerat utvecklingsskede, och följaktligen därför tedde sig i många stycken inkongruenta och olämpliga. I förslaget upptogos bl. a. följande huvudproblem, frågan om avvägningen mellan direkt och indirekt beskattning, frågan om direkt beskattning av fysiska personer och i samband därmed förhållandet mellan proportionell

och progressiv skatt, frågan om företagsbeskattningen och dess anpassning till de ändrade ekonomiska förutsättningarna, som bl. a. tillkomsten av de nya stora marknadsområdena, den ökade internationella handeln och de skärpta konkurrensförhållandena skulle medföra. Även om man ej kunde komma så långt som att enas om vissa gemensamma huvudprinciper för beskattningens framtida utformning, borde enligt förslaget i vart fall de utredningar, som nu äro i verksamhet i de olika länderna, kunna samråda med varandra och undersöka möjligheterna för en fortsatt samverkan.

Detta medlemsförslag hade blivit föremål för ett omfattande förarbete inom ekonomiska niomannakommittén. Beträffande företagsbeskattningen erinrade niomannakommittén i sitt utlåtande om sin skrivelse till Nordiska ministerkommittén för ekonomiskt samarbete, i vilken hemställdes om ministerkommitténs bistånd för utarbetande av en komparativ framställning av företagsbeskattning i de fem nordiska länderna. En sådan undersökning borde enligt niomannakommitténs mening omfatta ej endast de egentliga skattereglerna utan även inbegripa de sociala förpliktelser av olika slag, som åvilade företagen och påverkade deras inbördes konkurrenskraft. Då det ej syntes niomannakommittén ändamålsenligt att realitetsbehandla denna fråga i rådet, innan den begärda utredningen förelåge, föreslog niomannakommittén att medlemsförslaget i vad gällde företagsbeskattningen skulle uppskjutas till en senare session. — Vad angick den individuella beskattningen hade niomannakommittén inhämtat, att vissa enskilda organisationer i de nordiska länderna vore sysselsatta med att gemensamt genomföra en sådan komparativ undersökning av beskattningsförhållandena. I avsikt att undvika dubbelarbete hade kommittén ansett det riktigast att avvakta dessa undersökningar för att se, huruvida dessas resultat kunde läggas till grund för det vidare arbetet inom rådet. Under sådana omständigheter såg sig kommittén nödsakad föreslå rådet att uppskjuta behandlingen av medlemsförslaget till en senare session även i vad avser den individuella beskattningen.

Vad slutligen beträffar den tredje i medlemsförslaget upptagna punkten, samarbete mellan de organ i länderna som bedriva utredningsarbete på beskattningsområdet, fann niomannakommittén det med hänsyn till vidden och betydelsen av utredningsuppgifterna på beskattningens område angeläget, att tillgängliga resurser samordnades i möjligaste mån. Niomannakommittén föreslog därför rådet att antaga en rekommendation för att på så sätt snarast få till stånd önskad samverkan.

Ekonomiska utskottet biträdde niomannakommitténs förslag. I enlighet härmed beslöt rådet att uppskjuta behandlingen av medlemsförslaget såvitt avsåge företagsbeskattningen och den individuella beskattningen till nästa ordinarie session samt att i en enhälligt antagen rekommendation (nr 30) hemställa till regeringarna att etablera nära samråd mellan de myndigheter, kommittéer och sakkunniga som syssla med utredningar om skatteregler, vilka kunna vara av gemensamt nordiskt intresse.

6. Fiskefrågor

Till sessionen hade Danmarks regering väckt ett regeringsförslag om inrättande av ett nordiskt kontaktorgan för fiskerispörsmål. I förslaget hemställdes, att rådet skulle antaga en rekommendation till regeringarna om att upprätta ett permanent nordiskt kontaktorgan för fiskerispörsmål. Organet skulle enligt förslaget ha till uppgift att följa utvecklingen inom fiskeriområdet och att till behandling upptaga såväl konkreta problem rörande själva fisket i de nordiska länderna som avsättningsproblemen länderna emellan och gentemot tredje land, ävensom att dryfta andra problem av gemensamt intresse. Organet skulle bestå av representanter för regeringar och myndigheter i de nordiska länderna och ett motsvarande antal representanter för fiskeriorganisationerna.

Ekonomiska utskottet erinrade om att det visserligen vartannat år avhölls nordiska fiskerikonferenser, vid vilka skilda spörsmål av gemensamt intresse för det nordiska fisket avhandlades, men menade att det likväl skulle vara av värde att ett permanent nordiskt organ under perioderna mellan konferenserna förberedde dessa och fortlöpande behandlade aktuella spörsmål. Utskottet föreslog rådet att rekommendera regeringarna att upprätta ett permanent nordiskt kontaktorgan för fiskerispörsmål i enlighet med regeringsförslaget. Enhälligt antogs en sådan rekommendation (nr 23) av rådet.

I ett till åttonde sessionen väckt medlemsförslag hade bl. a. herr Ohlin hemställt, att rådet måtte rekommendera Danmarks, Finlands, Norges och Sveriges regeringar att undersöka möjligheterna för en gemensam lösning av fiskerigränsfrågan för dessa länders del samt att, i den mån det låte sig göra, överenskomma om likställighet för nordiska medborgare eller särskilda grupper av sådana vad angick fisket inom speciella områden. Förslaget hade av rådet både vid åttonde och vid nionde sessionen uppskjutits till nästa ordinarie session.

Frågan hade nu beretts av ekonomiska niomannakommittén, som funnit att något initiativ från rådets sida i nuvarande läge — särskilt med tanke på spörsmålets samband med de europeiska marknadsfrågorna — knappast kunde bidra till lösning av de problem, som äro förknippade med fiskerigränsernas utformning. Niomannakommittén förordade därför ett nytt uppskov. På förslag av ekonomiska utskottet, som anslöt sig till niomannakommitténs uppfattning, uppsköt rådet också behandlingen av medlemsförslaget till nästa ordinarie session.

Rekommendationen nr 5/1961 angående samverkan beträffande fiskeriproblem, som särskilt tog sikte på samarbete i fråga om fiskeri- och handelspolitiken utåt, fann ekonomiska utskottet ha i huvudsak blivit realiserad. Emellertid ansåg utskottet det värdefullt att få del av ytterligare ett års erfarenheter rörande de nordiska ländernas samverkan om fiskerispörsmål inom GATT.

Vid behandlingen av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 22/1957 om nordiskt samarbete för skydd av laxbeståndet i Östersjön kunde utskottet konstatera att det ännu ej lyckats att skapa enighet om en konvention i ifrågavarande ämne omfattande samtliga Östersjö-stater. Förhandlingar ha dock tidigare ägt rum beträffande detta spörsmål mellan Östersjö-länderna, varvid principiell enighet vunnits om vissa åtgärder till skydd för laxbeståndet. Utredningar påginge nu i Sverige rörande betydelsen av vissa fridlysningstider för laxen. Avsikten vore att, sedan denna utredning slutförts, förhandlingar skulle från svensk sida upptagas med i första hand Danmark om en avtalsmässig reglering av denna och andra hithörande frågor.

7. *Samarbete beträffande utrikestjänsten*

Rådet har sedan flera år ägnat uppmärksamhet åt möjligheterna att öka samarbetet mellan länderna vad angår utrikestjänstens olika grenar.

Vid denna session hade rådet att bl. a. behandla regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 8/1959 angående samverkan i fråga om specialattachéposter och meddelanden om rekommendation nr 6/1960 angående samarbete beträffande utrikestjänsten ävensom ett tilläggsförslag om uppförande av ett Scandinavia House i New York. I tilläggsförslaget hemställdes, att rådet — när de olika omständigheterna rörande ett eventuellt uppförande av ett Scandinavia House i New York blivit klarlagda och rådet fått resultatet av utredningen sig förelagt — rekommenderade regeringarna att söka få tanken på en sådan byggnad förverkligad.

Den promemoria angående samarbetet beträffande utrikestjänsten, som på rådets initiativ utarbetats av administrationscheferna i de nordiska ländernas utrikesministerier, hade i mars 1961 överlämnats till rådet och där genomgått av rådets ekonomiska niomannakommitté. I sitt utlåtande till rådet hade niomannakommittén funnit de allmänna principer, som redovisas i promemorian, godtagbara ur rådets synpunkt. Också ekonomiska utskottet ansåg de riktlinjer rörande samarbetet beträffande utrikestjänsten, om vilka enighet numera uppnåtts, vara ändamålsenliga. Åtskilliga praktiska tillämpningsfrågor vore emellertid ännu icke helt lösta, varför rådet borde alltfört följa saken. Frågan om samarbete beträffande specialattachéer finge numera anses innesluten i den större frågan om samarbete på utrikestjänstens område. Rekommendationen nr 8/1959 om specialattachéer kunde rådet därför besluta avskrivna såsom för rådets del färdigbehandlad.

Vad angår projektet om ett gemensamt Scandinavia House i New York finns redan åtskilligt utredningsmaterial tillgängligt, bl. a. rörande dess praktiska och ekonomiska konsekvenser. Det syntes utskottet angeläget att rådets ekonomiska niomannakommitté finge taga del därav. Först sedan kommittén berett saken, kunde rådet taga ståndpunkt till tilläggsförslaget, vilket rådet beslöt uppskjuta till nästa ordinarie session.

8. Hjälpen till utvecklingsländerna

Utlandshjälpen, som vid föregående session var en huvudfråga, tilldrog sig även denna gång betydande uppmärksamhet. I form av meddelanden till rekommendation nr 3/1961 angående samordning av hjälpen till utvecklingsländerna och till rekommendationen nr 9/1960 angående specialutbildning av experter för underutvecklade länder hade regeringarna ställt ett fylligt material till rådets förfogande. Ekonomiska utskottet kunde också konstatera, att samarbetet kommit väl i gång. Av de redogörelser, som lämnats för arbetet inom den på rådets initiativ tillsatta nordiska ministerkommittén för samordning av hjälpen till utvecklingsländerna, inhämtades, att grunden lagts till en betydelsefull samnordisk insats. Särskilt gällde detta omdöme de planer, som föreläge rörande ett samnordiskt projekt i Tanganyika. Det låg ett betydande värde i ett gemensamt nordiskt uppträdande för ett sådant projekts förverkligande. Ekonomiska utskottet ville därför uttrycka sin tillfredsställelse med vad som hittills åstadkommits av ministerkommittén och samtidigt understryka vikten av att samarbetet beträffande hjälpen till utvecklingsländerna stärktes och utvidgades så långt det vore praktiskt möjligt. Beträffande den inom utskottet framförda synpunkten att vidga utvecklingshjälpen till mer än ett land och att eventuellt överväga även samgående i något franskspråkigt land i Afrika framhöll utskottet, att dylika tankar icke borde vara främmande under den fortsatta planeringen men att man i närvarande stund borde koncentrera krafterna på ett förverkligande av den insats som redan påbörjats, så att denna snarast kommer i gång.

Utskottet underströk vidare vikten av att möjligheterna att skapa en gemensam nordisk expertmarknad tillvaratoges. Ej blott användningen av experterna utan även deras utbildning vore angelägenheter väl ägnade för nordisk samverkan. Betydande fördelar stode att vinna, om denna expertmarknad ställdes till förfogande icke blott för multilaterala utan även för bilaterala projekt. Härigenom skulle de bilaterala projekten kunna givas en nordisk prägel. Enligt utskottets mening borde representanter för de övriga nordiska länderna beredas tillfälle att delta i möten med de nationella organen för hjälp till utvecklingsländerna och därvid givas en ställning, som så nära som möjligt överensstämde med den som landets egna medlemmar intog.

Spörsmålet om specialutbildning av experter för underutvecklade länder ingick numera som ett led i den större frågan om samordning av hjälpen till utvecklingsländerna. Då den ej längre krävde någon särbehandling, beslöt rådet att betrakta rekommendationen nr 9/1960 såsom slutbehandlad för rådets del.

9. Övriga saker

Rekommendation nr 6/1961 angående nordiskt kontaktorgan för jordbruksspörsmål kunde rådet betrakta såsom slutbehandlad, sedan rådet erhållit meddelande om att ett sådant kontaktorgan upprättats i enlighet med rekommendationen.

I anledning av rekommendationen nr 4/1958 angående utgivande av en gemensam statistisk skrift hade regeringarna i flera år undersökt möjligheterna att få till stånd en statistisk skrift på engelska med uppgifter om de nordiska länderna. Då denna undersökning ej lett till resultat, hade ekonomiska nioniammannakommittén på rådets uppdrag under tiden sedan föregående session tagit upp saken och med tillhjälp av en tillkallad expert låtit utarbeta ett förslag till en sådan skrift, som skulle utgivas i rådets egen regi. Förslag härom föreläge nu i anslutning till regeringarnas meddelanden om rekommendationen i ett av ekonomiska nioniammannakommitténs avgivet utlåtande.

Ekonomiska utskottet anslöt sig till nioniammannakommitténs förslag under framhållande av att en statistisk skrift av förordad art borde kunna bli av stort värde som upplysningskälla icke blott inom Norden utan även och framför allt i andra länder. I det avseendet vore utgivandet av en gemensam statistisk skrift att se som ett led i strävandena att utanför Norden sprida upplysning om förhållandena i de nordiska länderna. På utskottets förslag beslöt rådet uppdraga åt rådets presidium att på prov under 1962 utgiva en statistisk skrift i huvudsaklig överensstämmelse med det framlagda förslaget samt att betrakta rekommendationen som för rådets del slutbehandlad.

Sedan flera år tillbaka har rådet intresserat sig för ett ekonomiskt samarbete mellan Finland, Norge och Sverige inom Nordkalotten. Denna fråga aktualiserades vid sessionen av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 12/1957 angående ekonomiskt samarbete i Finlands, Norges och Sveriges nordligaste områden. Det mellan Finlands och Norges regeringar på sommaren 1960 träffade avtalet angående ekonomiskt samarbete mellan Finland och Norge i Enare- och Kirkenes-områdena gällde framför allt uppförandet av en gemensamt ägd kraftpappersfabrik i Kirkenes. Ägare skulle vara ett särskilt aktiebolag, i vilket bägge staterna skulle teckna aktier till samma belopp. Sedermera hade dock i Finland viss tveksamhet uppstått om huruvida trävarutillgången i Enare-området var tillräcklig med beaktande av det pågående och planerade utbyggnadsprogrammet för den inhemska träförädlingsindustrin. I Finland påginge undersökningar härom. Ekonomiska utskottet ville för sin del blott framhålla angelägenheten av att detta utredningsarbete snarast slutfördes, så att klarhet kunde vinnas om huruvida ifrågavarande stora projekt skulle kunna förverkligas eller ej.

F. Rekommendationer avskrivna utan utskottsbehandling

Inledningsvis har nämnts, att rådet utan utskottsbehandling beslöt att betrakta vissa rekommendationer såsom för rådets del slutbehandlade. De rekommendationer eller delar av rekommendationer, som därvid avsågos, voro följande:

rekommendation nr 16/1954 angående samarbete i fråga om forskning och laboratorieundersökning m. m. på hälso- och sjukvårdens område,

rekommendation nr 26/1957 angående rättslig likställdhet för nordiska medborgare i fråga om kustfart,

rekommendation nr 3/1959 angående nordiskt kriminologiskt forskningsråd samt

rekommendation nr 9/1959 angående nordiskt sjörättsinstitut.

De i de angivna rekommendationerna uttryckta önskemålen torde i huvudsak ha realiserats, vad angår kustfartsfrågan dock med den reservationen, att den kvarstår olöst för Finlands del.

III. Generaldebatten

I generaldebatten, som på sedvanligt sätt fördes på grundval av presidentens rapport, deltog vid årets session 28 olika talare med sammanlagt 29 inlägg. Av svenska regeringsrepresentanter yttrade sig under debatten, som pågick under sessionens båda första dagar, statsminister Erlander och statsrådet Ulla Lindström. Av de valda medlemmarna gjordes inlägg från svensk sida av herrar Cassel, Helén, Strand och Sundin.

Huvudämne under generaldebatten blev den allmänna samarbetsöverenskommelsen, som berördes av praktiskt taget samtliga talare. Olika i denna avhandlade samarbetsområden behandlades mer eller mindre ingående. Åtskilliga talare, däribland statsrådet Lindström, dröjde vid frågan om hjälpen till utvecklingsländerna. Men även samarbetet rörande högre utbildning och forskning och behovet av ökad samverkan inom radio och television togs upp. Sistnämnda spörsmål behandlades av herr Sundin.

I anledning av rådets tioårsjubileum betygsatte åtskilliga talare Nordiska rådets hittillsvarande verksamhet, som de i huvudsak bedömde positivt. Vad angår rådets arbetsformer framkom dock viss kritik. Bl. a. ägnade statsminister Erlander huvuddelen av sitt anförande åt en tillbakablick och granskning av samarbetet inom Nordiska rådet. Han fann därvid, att det nordiska samarbetet på många områden nått långt. Till bemötande av herr Helén, som i sitt anförande pläderat för att rådsmedlemmarna i högre grad än hittills varit fallet borde agera såsom företrädare för en viss politisk åskådning än som nationella representanter, framhöll statsminister Erlander, att han ej trodde det skulle vara till fördel, om man förde över de partipolitiska diskussionsmetoderna till rådet. Däremot ansåg han det ligga i linje med herr Heléns uppslag att i rådet taga upp stora frågor, även om de vore partiskiljande.

Samarbetsöverenskommelsens framläggande fann flertalet vara ett uttryck för det goda samarbetet mellan Nordiska rådet och de nordiska ländernas regeringar. Det påpekades emellertid samtidigt att samarbetsöverenskommelsen mera vore en programförklaring för nordiskt samarbete än en juridiskt bindande traktat med bestående förpliktelser. Kritik riktades också mot samarbetsöverenskommelsens avfattning, i det den i sin föreliggande utformning ansågs i allt för hög grad sakna nödiga preciseringar av

de uppnådda samarbetsresultaten och ett uppdragande av riktlinjer för det framtida samarbetet. Herr Strand hävdade i denna del en delvis annan mening.

I fråga om det ekonomiska samarbetet märktes bl. a. ett inlägg av Danmarks utrikesminister J. O. Krag, som gav en översikt över de frågeställningar med hänsyn till det nordiska samarbetet, som de danska förhandlingarna mött vid sina överläggningar i Bryssel med EEG:s experter. Från dansk sida hade man därvid särskilt framhållit de problem, som framkallades av den gemensamma nordiska arbetsmarknaden, och av det förhållandet att sociallagstiftningen i gemenskapens länder är principiellt annorlunda uppbyggd än i de nordiska länderna. Herr Cassel ställde frågan om regeringarna hölle en fortlöpande och nära kontakt med varandra rörande förhandlingarna med gemenskapens organ. Herr Strand belyste i sitt inlägg bl. a. Kvarntorp-frågan.

IV. Val m. m.

Vid sessionen utsåg rådet tre niomannakommittéer med uppgift att till nästa session förbereda rådets behandling av saker tillhörande respektive juridiska, socialpolitiska och ekonomiska utskottens ämnesområden. Som svenska representanter invaldes i den juridiska niomannakommittén herr Ahlkvist (omval) och fru Gärde Widemar (nyval), i den socialpolitiska herrar Birger Andersson och Sundin (omval) samt i den ekonomiska fröken Ebon Andersson (nyval) och herr Strand (omval) med herrar Ohlin och Eliasson i Sundborn som suppleanter (omval).

Till svenska medlemmar i redaktionskommittén för Nordisk Kontakt nyvaldes herr Birger Andersson och fru Ingrid Segerstedt Wiberg. Till revisorer för tidskriften utsåg rådet herrar Leif Cassel (omval) och Anselm Gillström (nyval).

Rådet beslöt att förlägga nästa ordinarie session till Oslo till lämplig tidpunkt under januari—februari 1963.

Det kan antecknas att rådet vid en särskild festlighet den 23 mars 1962 firade sitt tioårs-jubileum. Härunder utdelades för första gången Nordiska rådets litteraturpris.

Bilaga

Förteckning över de vid Nordiska rådets tionde session i Helsingfors antagna rekommendationerna]

- Rek. nr 1.* Nordisk Råd rekommenderer regeringerne i fællesskab at overveje, hvorledes det nordiske retsfællesskab bedst kan bevares og udvikles, såfremt ét eller flere af de nordiske lande tilslutter sig Det europæiske økonomiske Fællesskab, og at træffe de efter regeringernes opfattelse i så henseende fornødne foranstaltninger.
- Rek. nr 2.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna
1. att i samråd med vederbörande sjöfolks- och redareorganisationer företaga en undersökning av förutsättningarna för att tillerkänna nordiska sjömän tjänstgörande ombord på fartyg från annat nordiskt land samma sociala förmåner som fartygets hemland ger landets egna medborgare,
 2. att utreda möjligheterna att i lämplig omfattning utvidga den egna konsulära verksamheten beträffande sjöfolkets angelägenheter till att avse icke blott ombordanställda från det egna landet utan även ombordanställda från alla övriga nordiska länder, samt
 3. att sträva till att i framtida lagstiftning av betydelse för sjömannens sociala rättigheter i hans egenskap av yrkesutövare ombordanställda från annat nordiskt land tillförsäkras samma förmåner som det egna landets medborgare.
- Rek. nr 3.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att vidtaga åtgärder för förstärkning av det nordiska samarbetet inom byggnadsforskningen såväl i vad avser samverkan mellan byggnadsforskningsinstitutioner som vad gäller arbetet på att förenhetliga normerna inom byggnadsverksamheten.
- Rek. nr 4.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att ytterligare utveckla samarbetet mellan såväl statliga som enskilda provningsanstalter i de nordiska länderna.
- Rek. nr 5.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne i Danmark og Sverige at indlede et nært samarbejde om planlægning af udbygningen i Øresunds-regionen.
- Rek. nr 6.* Nordisk Råd henstiller til regjeringene å fremskaffe redegjørelser fra landenes radio- og fjernsynsinstitusjoner med sikte på en nærmere utredning av de spørsmål som er reist i medlemsforslaget Sak A 34.
- Rek. nr 7.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att under de pågående och förestående marknadsförhandlingarna samverka på sådana punkter, där förutsättningar därför finnes.
- Rek. nr 8.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne i fællesskab at søge gennemført ensartede og fuldt betryggende bestemmelser i de nordiske luftfartslove angående misbrug af alkohol.
- Rek. nr 9.* Nordisk Råd henstiller til regjeringene å etablere et felles arbeidsmarked for lærere ved at skolemyndighetene i de enkelte

- land utarbejder forskrifter i dette øyemed, i nært samarbeid med de tilsvarende myndigheter i de andre nordiske land.
- Rek. nr 10.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne, at de i fællesskab træffer foranstaltninger for at sikre gennemførelsen af det af dem alle tiltrådte internationale radioreglement, for så vidt angår radiospredning i strid med dette og bestemt til modtagning på et nordisk lands område.
- Rek. nr 11.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att utreda möjligheterna att genomföra en likartad livsmedelslagstiftning och en gemensam medicinsk kontroll i fråga om livsmedel.
- Rek. nr 12.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att gemensamt låta utreda spörsmålet om upptagande av ett nordiskt samarbete beträffande forskning och upplysning i fråga om läkemedel samt om en vidareutveckling av samarbetet beträffande kontrollen av farmaceutiska specialiteter.
- Rek. nr 13.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i Finland, Norge och Sverige att snarast tillsätta ett nordiskt organ för behandling av gemensamma samespörsmål och renskötselfrågor.
- Rek. nr 14.* Nordisk Råd anbefaler regjeringene å foreta en nærmere utredning av spörsmålet om et nordisk samvirkesenter for landbruket.
- Rek. nr 15.* Nordisk Råd anbefaler regjeringene å undersøke om det er grunnlag og behov for å opprette et nordisk institutt for konfliktforskning.
- Rek. nr 16.* Nordisk Råd anbefaler regjeringene å påse at det ved utarbeidelsen av en nordisk plan for fordeling av nye institusjoner for utdanning og forskning blir overveiet å opprette en institusjon for sinologi, samt å ta de nødvendige skritt for å få utredet spörsmålet om å opprette en sådan institusjon.
- Rek. nr 17.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige att — med bibehållande av det nordiska passkontrollavtalets principer om enhetliga regler för reselegitimation och om fri rörlighet inom det nordiska området — genom nationella bestämmelser av enhetligt innehåll genomföra en sådan ordning, att identitetskort ävensom pass, vilkas giltighetstid utlöpt inom fem år, i lämplig utsträckning, kan godtagas för inresa i och vistelse under tre månader inom det nordiska passkontrollområdet, samt att i samband därmed reglera möjligheterna att under samma tid avlägsna icke önskvärda utlännningar från detta område i huvudsak enhetligt i de berörda nordiska ländernas utlänningslagar.
- Rek. nr 18.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne på de områder, hvor der måtte være praktisk behov derfor, att undersøge forudsætningerne for iværksættelse af beslutninger truffet af administrativ myndighed i andet nordisk land.
- Rek. nr 19.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att fortsätta och skyndsamt slutföra det inledda utredningsarbetet angående samordning av änke- och invalidpensioneringen.
- Rek. nr 20.* Nordisk Råd henstiller til regjeringene i Norge og Sverige å samordne byggingen av vegen over Graddis, således at man når frem til grensen samtidig.
- Rek. nr 21.* Nordiska rådet hemställer till regeringarna att undersöka möjligheterna att samordna den verksamhet, som i utlandet bedrivs av statliga eller statsunderstödda resebyråer och tu-

- ristkontor samt andra organ med sammanfallande intressen, i syfte att härigenom åstadkomma dels högre effektivitet, dels rationalisering och besparingar för det allmänna.
- Rek. nr 22.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne i Finland og Sverige at undersøge mulighederne og behovet for at samordne arbejdet med oprettelse af hensigtsmæssige regulære færgeforbindinger for automobiltrafikken mellem Finland og Sverige, herunder forbindelser over Åland.
- Rek. nr 23.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att upprätta ett permanent nordiskt kontaktorgan för fiskerispörsmål enligt följande:
Organet skall ha till uppgift att följa utvecklingen och att till behandling upptaga konkreta problem såväl rörande själva fisket i de nordiska länderna som avsättningsproblem länderna emellan och gentemot tredje land. Härutöver skall organet kunna dryfta andra problem av gemensamt intresse som kan uppstå.
Organet skall bestå av representanter för regeringsmyndigheterna i de nordiska länderna och ett motsvarande antal representanter för fiskeriorganisationerna.
Organet skall sammanträda, när framställning härom göres av representanterna från regeringsmyndigheterna eller näringsorganisationerna i ett av länderna.
- Rek. nr 24.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att ingå en överenskommelse om nordiskt samarbete i enlighet med det förslag, som finnes fogat vid sak B 3, ehuru med följande ändringar:

Artikel 13

Artikelns ges i den svenska texten följande lydelse (motsvarande lydelse i övriga texter):

I syfte att stödja och stärka den kulturella utvecklingen skall det fria nordiska folkbildningsarbetet och utbytet inom litteratur, konst, musik, teater, film och övriga kulturområden främjas, varvid böra tillvaratagas bland annat de möjligheter som radio och television erbjuder.

Artikel 16

I den norska texten utbytes ordet »edruelighetsarbeidet» mot ordet »alkoholistbehandling».

Artikel 35

Artikelns ges i den svenska texten följande lydelse (motsvarande lydelse i övriga texter):

För att uppnå de syften, som angivas i denna överenskommelse böra de fördragsslutande parterna fortlöpande samråda och vid behov vidtaga samordnande åtgärder.

Detta samarbete skall liksom hittills äga rum på ministermöten, inom ramen för Nordiska rådet och dess organ enligt de riktlinjer, som äro uppdragna i stadgan för rådet, inom särskilda samarbetsorgan eller mellan vederbörande myndigheter.

Artikel 36

Artikelns ges i den svenska texten följande lydelse (motsvarande lydelse i övriga texter):

- Nordiska rådet bör beredas tillfälle att yttra sig om nordiska samarbetsfrågor av principiell bärvidd, då detta av tidsskäl icke är ogörligt.
- Rek. nr 25.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne at antage en lovgivning om samarbejde mellem de nordiske lande angående fuldbyrdelse af straf m.v. i overensstemmelse med de principper, der er anført i det for rådet fremlagte regeringsforslag (Sag B 2).
- Rek. nr 26.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att söka genomföra enhetliga regler rörande specialistbehörighet för läkare.
- Rek. nr 27.* Nordisk Råd henstiller til regjeringene, på grunnlag av et forslag utarbeidet av foreningene Norden og etter innstilling fra Nordisk Kulturkommisjon, å opprette et nordisk institutt i Reykjavik, som kan virke som et sentrum for opplysning i Island om de andre nordiske land.
- Rek. nr 28.* Nordisk Råd anbefaler regjeringene i tilstrekkelig omfang å sørge for at det arrangeres kurser i nabolandenes sprog for lærere som underviser i vedkommende sprog.
- Rek. nr 29.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att överväga förutsättningarna och formerna för ett vidgat samarbete mellan de nordiska länderna på sjukvårdsplaneringens område.
- Rek. nr 30.* Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att etablera nära samråd mellan de myndigheter, kommittéer och sakkunniga, som sysslar med utredning av skatteregler, som kan vara av gemensamt nordiskt intresse.
- Rek. nr 31.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne
1. i samarbejde med rådet at lade foretage supplerende undersøgelser af den i den juridiske nemandskomités udtalelse af 10. oktober 1961 fremdragne spørgsmål vedrørende administration, af fællesnordiske institutioner, samt
 2. at søge udformet skattelovgivning m.v. således, at der ikke tilstås personer ansatte ved fællesnordiske institutioner særlige skattemæssige fordele i kraft af dette ansættelsesforhold.
- Rek. nr 32.* Nordisk Råd henstiller til regeringerne i fællesskab at optage spørgsmålet om en revision af lovgivningen om kommission, handelsagentur og handelsrejsende.
- Rek. nr 33.* Nordisk Råd anbefaler en utredning av mulighetene for å gjennomføre en løsning på nordisk plan for utdannelsen av by- og regionplanleggere og en nærmere koordinering av den nordiske byplanforskning.